

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN !

XEBAT

JI BO RIZGARIYA KURDISTAN

(KOVARA NAVENDÎ YA RIZGARÎXWAZÊN NETEWAYÊN KURDISTANÊ -K.U.K.)

- SEROKÊ KOMARA KURD YA MAHABADÊ QADÎ MIHEMED DI TÊKOŞÎNA GELÊ KURD YA SERBIXWEBÛNÊ DE DJÎ**
- ÖLÛMÛNÛN 8. YILDÖNÛMÛNDE KAVRANILMAYAN BÛYÛK SAVAŞÇI: BARZANÎ**
- 1925 ULUSAL DİRENİŞ HAREKETİ, KÛRT HALKININ SÖMÛRGEÇİ ZULME BAŞKALDIRIŞININ BİR SEMBOLÛDÛR**
- BİRLİKLER SORUNUNA GENEL BİR YAKLAŞIM VE KÛRDİSTAN'DA PARTİ OLAYI (3)**
- KÛRDİSTAN DEVRİMCİ HAREKETİNİN KADRO ANLAYIŞININ DÛNÛ VE BUGÛNÛ**
- NEWROZ, ULUSAL DİRENİŞİMİZİN SEMBOLÛDÛR**
- K.U.K DAVASINDA SÖMÛRGEÇİ DEVLETİN YARGI MEKANİZMASI İFLAS ETTİ**
- 8 MART DÛNYA KADINLAR GÛNÛNDE KÛRDİSTAN KADINI**

15

www.arsivakurdi.org

SEROKÊ KOMARA KURD YA MAHABADÊ
QADÎ MIHEMED DI TÊKOŞÎNA GELE KURD YA
SERBIXWEBÛNÊ DE DIJÎ

ÖLÛMÛNÛN 8. YILDÖNÛMÛNDE
KAVRANILMAYAN BÛYÛK SAVAŞÇI: BARZANI

1925 ULUSAL DİRENİŞ HAREKETİ,
KÛRT HALKININ SÖMÛRGEÇİ ZULME
BAŞKALDIRIŞININ BİR SEMBOLÛDÛR

BİRLİKLER SORUNUNA GENEL BİR YAKLAŞIM
VE KÛRDİSTAN'DA PARTİ OLAYI (3)

KÛRDİSTAN DEVRİMÇİ HAREKETİNİN KADRO
ANLAYIŞININ DÛNÛ VE BUGÛNÛ

NEWROZ, ULUSAL DİRENİŞİMİZİN
SEMBOLÛDÛR

K.U.K DAVASINDA SÖMÛRGEÇİ DEVLETİN
YARGI MEKANİZMASI İFLAS ETTİ

8 MART DÛNYA KADINLAR GÛNÛNDE
KÛRDİSTAN KADINI

XEBAT

JI BO RIZGARIYA KURDISTAN

www.arsivakurdi.org

SEROKÊ KOMARA KURD YA MEHABADÊ QADÎ MIHEMED DI TÊKOŞÎNA GELÊ KURD YA RIYA SERBIXWEBÛNÊ DE DIJÎ

Piştî leşkerê Sovyetê ji Îranê hilkişya, leşkerê Îranê di Çêleya pêşîn ya 1946 an de kete Mehabadê. Ev tişt bû dawiya komara Mehabadê û komara Kurd têk çû. Berî ku leşkerên Sovyetî, ji Îranê û ji Kurdistanê hilkişe, xwestin ku Qadî Mihemed û serokên din yên komara Mehabadê tevî malbatên wan li gel xwe bibin Sovyetê û nûnerên Sovyetê ev daxwazî ji Qadî Mihemed kirin. Ji ber ku wana baş zanî bû, ku piştî derçû-

na wan wê leşkerên Îranê bikeve Mehabadê û Komara Kurd ya Mehabadê wê bête hilweşandin. Lê belê, li hember vê daxwaziya nûnerên Sovyetî, Qadî Mihemed got ku *“Ez nikarim dev ji gelê xwe berdim û xwe tenê xelas bikim. Ezê tevî gelê xwe bimînim û şîrkatixa qedera gelê xwe bikim..”*

Dema ku leşkerên Îranê kete xakên Komara Mehabadê û Komar têk çû, Barzanî gelek caran Qadî Mihemed dît û jê daxwaz kir ku Qadî Mihemed li gel wan biçe. Lê, Barzanî di vî warî de nikarî bû

Qadî Mihemed razî bike. Cara dawî, ku Barzanî Qadî Mihemed dît û cardin daxwaziya xwe jê re got, Qadî Mihemed, ji bêrika xwe ala Komara Kurd ya Mehabadê derxist û ew raberî Barzanî kir û jê re got: *“Tu daxwaziya berxwedanê dikî û diyar e tê li ber xwe bidî. Lê, min biryar daye ku ezê li gel gelê Mehabadê bimînim. Ji bo vê yekê ev sembola gelê Kurd gerek li ba te bimîne”*. Barzanî ala rengîn girt û got: *“Ezê vê emaneta giranbiha, bi ruh û can biparêzim”*. Û herduwa xatir ji hevdu xwestin û ji hev veqetiyan.

Di 20 ê meha Çeleya Paşîn 1946 an de, leşkerên kolonyalistên Îranê Qadî Mihemed di mala wî de xistin bin çav. Piştî çendekî Qadî Mihemed û hevalên vî girtin û ew xistin girtîgehê. Di Çeleya Paşîn a 1947 an de dadgeha leşkerî dest bi mahkema Qadî Mihemed û hevalên wî kirin. Wan gelek bi mêranî û zanyarî bersiva pirsên dadgehê didan. Dadgeha kolonyalist û leşkerî di dawiyê de biryar da, ku Qadî Mihemed û du hevalên wî bi dar ve kin.

Roja 31 ê Adarê, saet di sisyê berê sibê de Qadî Mihemed, brayê wî Sadrî Qadî û pismamê wî Seyfî Qadî li meydana Çarçira (ew meydana ku berî bi 14 mehan bi hêviyên mezin damezrandina komara Kurd ya Mehabadê tê de hatibû diyar kirin) hatin darvekirin.

Dema Qadî Mihemed hate darvekirin, wî di gotara xwe a dawî de got: *“ji weye ku, bi darvekirina Qadî Mihemed hûnê miletê Kurd û doza wî xelas bikin. Wê di rojên hatî de, bi hezaran Qadî Mihemed ji nav gelê Kurd derkevin. Belê, baş bizanibin ku wê ew Qadî Mihemed gelek dilreş bin.”*

Heta wek îro jî, gelek tişt li ser komara Mehabadê têne gotin. Gelo, Komara Kurd ya Mehabadê di bin çî mercan de hate damezirandin û hate hilweşandin? Di damezirandin û hilweşandina komarê de çî tiştên siyasî û navnetewî rol lîstin? Bi rastî ev pirsên hanê xwedî gelek bersivên fireh in. Em di vê nivîsarê de li ser van tiştan nasekinin. Lê em di vê baweriyê de nin, pir girîng e ku her têkoşerê Kurd, divê li ser van tiştan bisekine û sedemên avakirin û xerakirina Komara Kurd a Mehabadê baş beşer bike. Tenê ev tişt wê bihêle ku emê di tekoşîna xwe a netewî de, fêdên pir mezin ji Komara Mehabadê bibînin.

ÖLÜMÜNÜN 8. YILDÖNÜMÜNDE KAVRANILMAYAN BÜYÜK SAVAŞÇI

BARZANI

Molla Mustafa Barzani bundan sekiz yıl önce yaşama gözlerini yumdu. 3 Mart 1979 tarihi, Kürt ulusu açısından, Ulusal kurtuluş mücadelesinin belirli bir kesitinde sayısız kahramanlıkların sahibi Barzani gibi bir liderin kaybedilmesinin tarihidir.

Mustafa Barzani, Barzan aşireti seyhlerinden bir ailenin mensubu olup, tahminen 1903 yılında dünyaya geldi. Daha birbuçuk yaşında iken, 1905'de annesi ile birlikte Osmanlı sömürgeci-feodal imparatorluğunun zindanlarında yattı.

Barzani sömürgeci baskılar içinde yaşamla tanıştı. Hem sömürgeci devletlerin ülkemiz üzerindeki baskıları, hem de ailesinin Kürdistan ulusal mücadelesi için verdiği mücadele, Barzani'nin kişiliği üzerinde derin etkiler yarattı. 1914 yılında ağabeyi A. Selam Barzani Osmanlı sömürgecilerince katledildi. 1931 yılında Barzani'lerin sömürgeci yönetime karşı ayaklanmalarında, oynadığı rol gereği Mustafa Barzani, ön plana çıktı. Bu olaydan sonra Süleymaniye'ye sürgüne gönderilen Barzani, 1943 yılında buradan kaçarak Barzan bölgesine gitti ve ihtilali yeniden başlattı. Bu ihtilali 1945 yılındaki ihtilal izledi. Ancak, o dönemde Arap egemen sınıflarıyla birlikte harekete karşı saldıran İngiliz emperyalistlerinin baskılarına fazlaca dayanamayıp, büyük bir güçle Mahabad'a gitti. Mahabad Kürt Cumhuriyetinin kurulmasında büyük yararlılıklar gösterdi. Mahabad Kürt Cumhuriyetinin yıkılışından sonra, beraberindeki silahlı güçlerle Irak'a, oradan tekrar İran'a ve Türkiye'ye geçerek, sömürgeci devletlerin ordularıyla savaş içinde Sovyetler Birliğine kadar yürüdü. Sovyetlerde yaklaşık onbir yıl kaldı. 1958'de Irak'da gerçekleşen askeri darbeden sonra, Barzani ve beraberindekiler Irak'a geri döndüler. Irak

sömürgeci devleti ile anlaşmazlıkları giderilmeyince de, 11 Eylül 1961'de silahlı mücadeleyi başlatan Mustafa Barzani önderliğindeki Irak Kürdistan Demokrat Partisi, bu mücadeleyi kesintisiz olarak 1970 yılında imzalanan otonomi anlaşmasına kadar sürdürdü. Sömürgeci Irak devletinin bir müdet sonra otonomi hükümlerini yerine getirmeyişi ile birlikte, 1974'te silahlı mücadeleye yeniden başlandı. Bu mücadele, 1975 yılında imzalanan Cezayir ihanet anlaşması sonucu ağır bir yenilgiye uğradı. Yenilgiden sonra Barzani İran'a, oradan da tedavi görmek üzere ABD'ye gitti. 1976'da G.Kürdistan'da silahlı mücadelenin yeniden başlaması için, bu alandan hareketi yönlendirdi. 1979 yılında Kürdistan'a dönme hazırlıkları yaparken aniden vefat etti.

Barzani'nin ölüm haberi Kürt ulusunu yasa boğdu. Ülkenin her bir parçasında Barzani'nin kaybı büyük bir üzüntü ile karşılandı. Tüm dünya basını, ajansları, radyo ve televizyonları Barzani'nin ölüm haberini verip, günlerce o'nun mücadelesini dile getiren özel programlar yaptılar. Ancak, K.Kürdistan devrimci hareketi içinde yer alan örgütlenmelerin büyük bir çoğunluğu, olaya bir haber mahiyetinde dahi yayın organlarında yer vermediler. Devrimci hareketin bu olumsuz tutumuna rağmen, Kürt halkı Barzani'ye karşı olan bağlılık, saygı ve sevgisini ulusal kurtuluş mücadelesinin derinliklerine yazdı.

Barzani'nin bir yaşam boyu halkı uğruna geliştirdiği mücadele, kırılmayan direniş ruhu, o'nu dosta ve düşmana rağmen ulusal bir kahraman haline getirmiştir. O'na bu değerli mevkiyi veren şu veya bu örgüt, devlet veya kişinin belirlemesi değil, Kürt halkının bizzat kendisi olmuştur. Mustafa Barzani değerlendirilirken, o'nu tüm yönleriyle ele almak, kavramak ve mücadelesindeki kararlılığın ruhunu bilmek gereklidir. Barzani, halkı için, yaşadığı dönemde, bir önderin yapabileceklerinin hemen tümünü yapmıştır. Barzani, Kürdistan'daki ulusal direniş tarihinin belirli bir dönemine damgasını vurmuştur. O, tüm yönleriyle, başarı ve zaaflarıyla, eksiklik ve hatalarıyla Kürdistan'ın ve ulusal kurtuluş hareketimizin ayrılmaz bir parçasıdır.

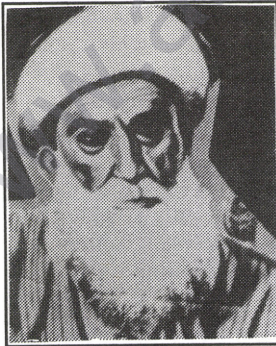
Ulusal değerlerimize, halkımızın mücadele tarihine yani; Barzani'lere, Şêx Mahmut'lara, Şêx Sait'lere, Kadı Muhamet'lere, Seyit Rıza'lara sahip çıkmadıkça, kendi ulusal gerçekliğimize ve kurtuluş mücadelemize de sahip çıkamayacağımız gün gibi açıktır!...

Xebat ji bo Rizgariya Kurdistan'ın 14. sayısında yayınlanması gereken bu yazı, teknik nedenlerden dolayı dizgiye yetiştirilemedi. Yazıyı, güncelliğini koruduğu inancından hareketle bu sayıda yayınlamayı uygun gördük.

Xebat-Redaksiyon

1925 ULUSAL DİRENİŞ HAREKETİ KÜRT HALKININ SÖMÜRGEÇİ ZULME BAŞ KALDIRIŞININ BİR SİMGESİDİR..

”Ölüme, Kürt şehitleri diyarına sakin kalple gideceğim. Zira, dört milyondan fazla Kürt, kanlarımızın hesabını bir gün mutlaka soracaklardır.”

Şêx Said önderliğindeki Kürt Ulusal direniş hareketinin, sömürgeci Kemalist diktatörlüğün vahşetine karşı başkaldırışının üzerinden 63 yıl geçti.

1923 yılında bir çok Kürt aydını ile yapılan temaslardan sonra 1924'te hareket bizzat Şêx Said tarafından örgütlendirilmeye baş-

landı. Şêx Said bir çok mücadele arkadaşını ve Kürt savaşçısını yanına alarak, Kürdistan'ın bazı bölgelerine geziler yaptı. Dolaştığı alanlarda yurtsever-aydın insanlar ve aşiretlerle görüşerek, onların harekete katılmalarını sağlamaya çalışıyordu. Bu geziler oldukça başarılı oldu. Çünkü her gittiği yerde harekete büyük katılımların olacağı güvencesini alıyordu.

Şêx Said ve arkadaşlarının hareket hazırlığını yaptıkları bu dönemde, Lozan antlaşması imzalanmamıştı. Sevr antlaşması ile Kürtlere sağlanan bir takım haklar Türk devletinin emperyalist devletlerle yaptığı işbirliği sonucu Lozan'da geri alınmıştı. Sömürgeci Türk devleti bu dönemde, bir dizi anti Kürt kararları uygulamaya koyarak: Kürt dilini yasaklamış, Kürtçe öğrenim yapan okulları kapatmış, birçok Kürt aydını ve nüfus sahibi insanı sürgüne göndermiş, Kürdistan'daki idari yönetimde değişiklikler yaparak, yeni vilayetle oluşturmuş ve uzman valiler tayin etmişti. Bu ve benzeri uygulamalarla Kürtlerin tüm insani ve demokratik hakları gasp edilerek, Kürdistan'da Türkleştirme politikası baştan başa uygulanmaya konulmuş ve yer yer toplu katliamlara başlanılmıştı. Bu uygulamaların yapıldığı ve hızlandığı bir dönemde Şêx Said önderliğindeki Ulusal direniş güçleri, 7 Şubat 1925 tarihinde Kemalist diktatörlüğe karşı hareketi başlattılar. Hareketin üstün askeri başarılar elde ederek bir anda büyümesi, Kemalist diktatörlüğü sarsmaya başladı. Ne var ki, Şêx Said önderliğindeki Ulusal direniş hareketi, dünyada , ne siyasi ne de askeri alanda hiç kimseden bir destek almadan tüm olumsuzluk ve olanaksızlıklara rağmen ancak beş ay kadar kısa sayılmayacak bir dönem devam edebildi. Aynı yılın Haziran sonlarında her türlü destekten yoksul olan hareket, sömürgeci-Kemalist diktatörlük tarafından çok kanlı bir şekilde bastırılıp, Şêx Said başta olmak üzere 49 Kürt yurtseveri istiklal mahkemelerinde idama mahkum edilerek, Kürdistan şehitleri kervanına katıldılar.

Kürdistan'ı bir boydan bir boya saran Türk sömürgecilerinin barbarlıkları, 1925 Ulusal direniş hareketini yenilgiye uğrattıysa da, Kürt ulusunun kökü tarihin derinliklerinde yatan bağımsızlık ve özgürlük istemlerini ortadan kaldıramadı. Sömürgeci Türk devleti yenilginin hemen akabinde peşpeşe yaptığı düzenlemeler ve yeni çıkardığı yasalarla: Zorunlu iskan, sürgün, Türkleştirme, toplu katliamlara yönelme vb. yıldırma politikasını dayattı. Sömürgeci Kemalist diktatörlüğün Kürdistan'daki vahşiyane uygulamalarına karşı, zaman zaman yerel düzeylerde bir çok başkaldırı

hareketleri oldu. Bu baş kaldırıları da TC. Kürdistan'daki işbirlikçileri ile birlikte çok kanlı bir şekilde bastırdı.

1925 Kürt Ulusal direniş hareketinin üzerinden 63 yıl geçmesine rağmen hareket bir çok yönüyle canlılığını hala koruyor. Olay sol çevrelerce tartışılıyor. Resmi Kemalist görüş, Şêx Said hareketinin arkasında İngilizlerin olduğunu, Musul meselesinden dolayı Kürtlerin İngilizler tarafından kışkırtıldığını savunurken, Türkiye'de başta "TKP" olmak üzere, sol çevreler de durumu böyle kabullenip, yıllarca bu şekilde savundular. Ellerinde hiç bir belge olmamasına karşın yıllarca, resmi Kemalist görüşe sahip çıkarak, Kemalist diktatörlüğün Kürdistan'daki uygulamalarına övgüler dizerek, Kürt halkının katledişini onayladılar. Ulusal nitelikli bu hareketi, emperyalizmin yedeğinde ve gerici bir hareket olarak damgalamaya çalıştılar.

Üçüncü Enternasyonalin konuya bakış açısının da sol çevreleri derinden etkilediğini belirtmek gerekir. Çünkü 3. Enternasyonalin görüşü TC'nin resmi görüşünden farklı olmadığı gibi, mevcut Kemalist iktidara karşı savaşmayı tasvip etmiyor, yönetime karşı baş kaldıran Kürt Ulusal direniş hareketini, hilafeti geri getirmek ve dincilik olarak değerlendiriyordu. 3. Enternasyonalin Kürt Ulusal direniş hareketiyle ilgili bu tavrı, daha sonraki yıllarda da Kürdistan'da meydana gelen başkaldırıları da aynı şekilde değerlendirdi. 3. Enternasyonalin bu tavrı elbette ki, gerçeklerden uzak, soyut bir tavidir. Çünkü, 3. Enternasyonal, "TKP"nin verdiği bilgileri değerlendirip böylesi bir karara varmıştı. "TKP"de Türkiye'deki mevcut yönetimin gönüllü sözcülüğünü üstlenmişti... 3. Enternasyonalin bu görüşü, kendileri açısından bir olumsuzluk, Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi için de bir talihsizlik olmuştur.

Şêx Said Ulusal direniş hareketinin İngilizlerin desteğinde olduğunu söylemek gerçekten çok ucuz ve hiç bir maddi dayanağı olmayan gülünç bir iddia ve ağır bir suçlama idi. Zaten Sevr antlaşmasıyla Kürtlere tanınan bir takım hakları ortadan kaldırmak için Lozan öncesi ve Lozan'da İngiltere, Fransa ve İtalya ile anlaşan, onlarla bir takım pazarlıklara giren ve onlarla işbirlikçilik temelinde günümüze kadar varan ilişkileri oluşturan, bizzat TC devleti ve başı M. Kemal olmuştur. Kaldı ki, 1919'da Güney Kürdistan'da Şêx Mahmûdê Berzenci önderliğindeki Kürt Ulusal direniş Hareketinin İngiliz emperyalizmine karşı savaşmış olması, böylesi kuru iddia ve iftiraları ortadan kaldıracak somut örneklerden biridir. Şêx Said hareketinin başladığı dönemlerde Güney Kürdis-

tan'ın İngilizlerin işgali altında olması ve TC'nin Petrol sorunundan dolayı Musul üzerinde hak talep etmesi İngilizlerin bunu kabullenmemesi durumu, TC için kullanılabilir bir fırsattı. TC bu durumu yeterli gerekçe sayıp Şêx Said hareketi İngilizlerin bir kışkırtmasıdır biçimindeki iddiası taraf bulmuştur. Aslında sorun, bazı devletleri bu tür şeylerle etkileyip yanlarına çekmek ve bunu da başarmışlardır.

Her türlü haklarından yoksun, ezilen ve sömürülen bir halkın, ezen ve sömürenlere karşı bu haklı baş kaldırmasını dönemsel ve basit çıkarlar uğruna kötölemek, onu gerici göstermek sosyalistlerin tavrı olmadığına inanıyoruz.

Türk solunun Şêx Said Ulusal direniş hareketi ile ilgili yanlış değerlendirmeleri bazı Kürt sol çevrelere de olduğu gibi yansdı. Kuzey Kürdistan'da ulusal demokratik güçlerin bir kesimi uzun bir dönem Şêx Said hareketinin ulusal nitelikli olup olmadığını tartıştılar. Hatta, '*gerici-dinci*'dir gibi değerlendirmeler yaptılar.

Uzun yıllar resmi ideolojiye sahip çıkılarak '*emperyalizmin kışkırtması*' olarak değerlendirilen Şêx Said hareketinin bu konu ile ilgili henüz en ufak bir belgeye rastlanmazken, sözümona sol siyasal güçler yavaş yavaş ağız değiştirerek, Şêx Said ulusal direniş hareketini, mazlum Kürt halkının vazgeçilmez mücadelesinin bir halkası olarak değerlendirmeye başlamışlardır bile. Bu gecikmeyi, günah çıkartma pahasına da olsa olumlu bir gelişme olarak görmek lazım. Ancak, sözkonusu çevrelerin samimiyetleri halen bazı kuşkular taşımaktadır.

Bu siyasal güçler şimdiye kadar gerek programlarında, gerekse icraatlarında Kürt devrimcilerinin ulusal yanlarını körelten, onların ulusal kurtuluş mücadelesini kendi eksenlerine almaya çalışan dayatmalarla yanlış ve yersiz ajite-propağandaya girmeleri ile güven ortamını zedelemiş ve her iki ulus devrimcilerinin asgari müşterekteki eylem birlikleri için gerekli şartları oldukça zorlaştırmışlardır.

Bütün bu olumsuzluklar karşısında Kürt ulusal direniş hareketi büyük bir saygınlık kazanarak, önemli menziller elde etmiş ve etmektedir. Bu anlamda 63 yıl önce sömürgeci tahakküme baş kaldırmanın simgesi olan Şêx Said önderliğindeki Kürt ulusal direniş hareketi bugün Kürdistan'ın bağımsızlık mücadelesinde bizler için büyük bir deneyim kaynağıdır.

Kürt halkına ve onun ulusal Kurtuluş mücadelesine ve ulusal

değerlerine şimdiye kadar saldıran, kara çalan güçlerin tavırlarında, tarihi yanlışların ve tarihi bilinçli olarak saptırmaya çalışanların emellerinde değişikliklerin olması ve sorunu kavramamaları anlamında 63 yıl önce alevlenen ulusal direniş ateşi tümüyle Kürdistanı sarmaya başlamıştır bile... Bu bağımsızlık özlemi bir gün mutlaka zaferle taçlandırılacaktır.

XEBAT'ê

bixwîne

û

bide xwendin

BİRLİKLER SORUNUNA GENEL BİR YAKLAŞIM VE KÜRDİSTAN'DA PARTİ OLAYI(3)

KÜRDİSTAN GEÇİŞ SÜRECİNDE YARI- FEODAL BİR ÜLKEDİR

Yarı feodal yapının feodalizm ile kapitalizm'in iç içe yaşadıkları, tarihsel gelişmenin kapitalizmden yana bir seyir izlediği; iki ayrı sisteme ait ve iki ayrı üretim biçimi şeklinde ifadesini bulan bu yapının, genel anlamıyla bir geçiş sürecine tekabül ettiğini yazımızın bir önceki bölümünde görmüştük. Ülkemiz Kürdistan'da da genelde egemen olan yapı budur. Ülkemizin parçalanmış olması, her parçada değişik bir iktisadi sürecin zoraki olarak dayatılması, sonuçta parçalar arasındaki belirli gelişim farklılıklarına neden olmuştur. Ancak, yarı-feodal yapıda iç içe, yan yana yaşayan iki toplumsal sistem ve iki ayrı üretim biçimi olan feodalizm ve kapitalizmin gelişme düzeylerini ne yüzde olarak ve ne de kesin hatlarla belirlemek olanaklı olmadığından, genelde Kürdistan'da aynı süreçlerin, yani yarı-feodal geçiş süreçlerinin yaşandığını belirtmek olanaklıdır. Kapitalizmin feodalizme karşı gelişkinliğinin bir parçada diğer parçalara göre daha ileri bir du-

rumda olması, bu gerçeği değiştirmez. Zira, adı üstünde, yaşanan süreç bir geçiş sürecidir. Bu geçiş süreci, bir parçada daha çabuk sonuçlanacağı gibi, diğer bir parçada daha uzun bir döneme teka-bül edebilir.

Ülkenin somut gerçeğinden hareketle, kendi parçamızdan çıkarak, geneli hedeflemeyi esas alma durumunda olduğumuzdan, esas olarak burada Kuzey-Kürdistan'daki gelişmeler bizi ilgilendirmektedir. Kuzey Kürdistan'da ekonomik gelişmenin yönü, belirleyici olarak sömürgeci Türk burjuvazisinin ve emperyalizmin dayatmalarına göre biçim almıştır. Kürdistan'ın son parçalanışına, sömürge statüsünün yeniden ve emperyalist-sömürgeci devletlerin çıkarlarına uygun bir şekilde düzenlenmesine kadar kapitalizm, Kürdistan'da çok cılız bir şekilde varlığını gösteriyordu. 19.yy sonları ve 20.yy başlarında sömürgeci-feodal Osmanlı İmparatorluğunun, dünya düzeyinde kapitalist-emperyalist devletlerle geliştirdiği ilişkiler sonucu kapitalizm, imparatorluk bünyesinde yer alan sömürge ülkelere de yavaş yavaş girmeye başlamıştır. 1923 emperyalist-sömürgeci paylaşım antlaşmasından sonra TC. hızlı bir şekilde emperyalizme olan bağımlılığını geliştirdi ve süreç içinde bunu doruk noktasına vardırdı. İzmir iktisat kongresinde somutlaşan Kemalist burjuvazi ile emperyalizm arasındaki bağımlılık ilişkileri 1950'lerden sonra sömürgeci-işbirlikçi Türk burjuvazisine giderekten tekeli bir karakter kazandırmaya başladı. Sömürgeci Türk burjuvazisinin ve onun denetiminde gerçekleşen TC.nin iktisadi düzeyine bağımlı bir şekilde ve ondan çok daha karmaşık bir şekilde Kuzey Kürdistan'da boy gösteren kapitalizm, feodalizme karşı gelişimini çok yavaş ve evrimci bir yol takip ederek süsdürdü. Bu durumun ortaya çıkmasında, ülkenin sömürge statüsünün ve bu sömürge ülkeyi sömürgeci boyunduruk altında bulandıran TC.nin ve egemen burjuvazisinin hakim ideolojisinin önemli bir rol oynadığını belirtmek gerekir.

Kemalist burjuvazi, TC.nin oluşumu esnasında ideolojisinin temel harcı olan çift standartlı düşünceyi alabildiğine kullandı. Bir yandan "*Ulusal kurtuluş hareketi*" safsatası ile içsi sınıfı ve geniş emekçi katmanların desteğini almaya çalışan Kemalist burjuvazi diğer yandan da bu "*kurtuluş hareketini*" adı geçen kesimlerden soyutlayarak "*askeri birlik komutanları, üst sivil yöneticiler ve eşraf*" üçlüsünün ortak bir paydada buluşmasını sağladı. Yeni TC.nin hakim sınıfları olan bu kesimlerin dışında Kemalist

burjuvazi, Osmanlı imparatorluğundan devraldığı sömürgeci Kuzey-Kürdistan'da da feodal yapıyı ayakta tutmak, burada toplumsal gelişmenin önünü daha baştan itibaren tıkamak için her yola baş vurdu.

Sömürgeci-işbirlikçi Türk burjuvazisinin Kuzey-Kürdistan'da feodal yapının ayakta tutulmasında hayati çıkarları söz konusu idi. Bundan hedeflenen amaç, Kürdistan'daki geri toplumsal yapıdan yararlanarak, üretici güçlerin gelişimini engellemek ve bu yolla ülkenin sömürge statüsünü mümkün oranda uzatarak, sömürüyü pekiştirmektir. Üretici güçlerin tarihi gelişimi önünde oluşturulan bu barikat doğal olarak modern tarzda bir Ulusal Kurtuluş Hareketini de geciktiriyordu. Ne var ki, toplumların gelişmesini belirleyen kurallar, şu ya da bu gücün subjektif istemlerine göre belirlenemezdi. Kemalist burjuvazinin de Kürdistan'da toplumsal gelişmenin önünü tıkama istemi, ancak onun her türlü insanlık dışı sömürü ve baskılarıyla bir müddet gecikebilirdi. Sonuçta da böyle oldu. TC'nin kapitalist-emperyalist sistem içindeki yerini pekiştirmesi ve sömürgeci, işbirlikçi Türk burjuvazisinin emperyalizme sırtını dayayarak "**ekonomik gelişmesini**" sonuçlandırma çabalarının bir gereği olarak, kapitalizm istem dışı da olsa, sömürge Kürdistan'da gelişmesini sürdürdü.

Sömürgeci-işbirlikçi Türk burjuvazisi teknelci aşamasını hızlandırdığı oranda sömürgeci Kürdistan'a daha fazla ihtiyaç duydu. Gelişmesi için önemli bir pazar, hammadde alanı ve ucuz işgücü kaynağı olan Kürdistan, işbirlikçi-teknelci burjuvazi için kaçınılmaz bir hale geldi. Bu durum, aynı zamanda sömürgeci burjuvazinin çıkmazını da beraberinde getirdi. Bir yandan, sömürge Kürdistan'da üretici güçlerin tarihi gelişmesini önlemek için ısrarla ayakta tutulmaya çalışılan geri toplumsal yapı ve feodalizm, diğer yandan da teknelci aşamasını hızla sürdürmek durumunda kalan işbirlikçi Türk burjuvazisinin kuzey-Kürdistan pazarını daha fazla sömürme ihtiyacından doğan bu alana açılma zorunluluğu ve bunun beraberinde getirdiği feodalizmin evrimci bir yoldan çözülme sürecine girmesi, Kürdistan'da kapitalist gelişmeyi hızlandırdı. Buna bağlı olarak üretici güçlerin modern anlamda gelişmesini de...

Kürdistan'da sömürgeci Türk teknelci kapitalizmi ile emperyalizm tarafından belirlenen bu süreç, belirtmeye gerek yok ki, kendi iç dinamikleriyle biçimlenmemiştir. Bu bağlamda, feodalizmin çözülme ve kapitalizmin gelişme süreci Kürdistan'da dışı ba-

ğımlı, evrimci ve sancılı bir dönem izlemiştir. Bu dönem içinde, feodal yapının belirgin kurumları, çözülme sürecinin kazandığı ivmeye paralel olarak zaman zaman kapitalist gelişmeye karşı duydukları rahatsızlıklarını dile getirmişlerse de, bu rahatsızlıklarını eyleme dönüştürememişlerdir. Kürdistan feodalitesinin egemen sınıflarının bir kısmı süreç içinde sömürgeci Türk tekeli kapitalizmi ile bütünleşerek, ticaret burjuvazisi temelinde komp-radorlaşmışlardır. Feodalizmin hızlı bir şekilde çözülme sürecine girmesi, aynı zamanda giderek kır proleteriyasının güçlenmesini de beraberinde getirmiştir.

Kısaca belirtmek gerekirse, kuzey-Kürdistan'da yaşanan toplumsal yapı, geçiş süreci olarak belirlediğimiz yarı-feodal bir yapıya tekabül etmektedir. Bu yapının daha ne kadar devam edeceğini şimdiden kestirmek olanaklı değildir. Ekonomik ve toplumsal gelişmeye paralel olarak, bu yapı da sonuçlanacak ve yerini daha ileri bir ekonomik toplumsal düzene terkedecektir. Bunun hangi yol ve araçlarla gerçekleşeceği ise, tamamen ülkedeki siyasi ve toplumsal gelişmelere bağlı olacaktır.

Belirtmeyi gerekli gördüğümüz bir konuya da bu arada değin-mekte yarar vardır. Kürdistan ile ilgili tartışmalar söz konusu oldu-ğu günden bu yana, egemen ulus devrimcilerinin -Türkiye'de Türk sol'u- bu soruna yaklaşımlarındaki egemen mantık, samimi-yetsizlik olmuştur. Hakim ideolojinin tesiri altında, önceleri Kürt ulusunun bir ulus olduğunu bile kabul etmeyen bu sol, süreç için-de bazı olumlu adımlar atmak zorunda kalmışsa da, bu günkü aşamada attığı bu adımlarda bile samimiyetini gösterememektedir. Sürekli bir ikilem içinde, hakim ideoloji ile bilimsel sosyalizm arasında yalpalayan Türkiye devrimci hareketinin adı geçen bölü-mü, Kürdistan sorunu ile ilgili politikalarda bu manival üzerinde zikzaklarını devam ettiriyor. Sorunla ilgili hemen her konuda oldu-ğu gibi, Kürdistan'daki üretim biçiminin yarı-feodal olduğu ve bir geçiş sürecinin yaşandığı konusunda da, Türk solu samimi de-ğildir. Solun hemen bütün kesimi, Kürdistan'da hakim üretim bi-çiminin kapitalizm olduğunu iddia etmekte ve Kürt sol hareketle-rinden Kürdistan'daki üretim biçimini yarı-feodal olarak belirle-yen güçleri "**bilgisizlikle**" suçlayarak; onların bu tespitle Kürdistan'ın bir sömürge olduğu ve Kürdistan'lı komünist ve yurt-severlerin ayrı örgütlenmeleri gerektiği tespitlerine meşru bir zem-in hazırlamak çabası içinde olduklarını belirtmektedirler. Aka-binde hemen ahkam keserek, Kürdistan'ın sömürge bir ülke oldu-

ğunu belirtmek ve Kürdistan'da ayrı örgütlenmek için, ille de yarı-feodal tespite saplanmanın gerekli olmadığını belirtmektedirler.

Her şeyden önce, altını çizerek vurgulamakta fayda vardır ki, Kürdistan'lı devrimciler, ülkelerinde yaşanan ekonomik üretim biçiminin yarı-feodal olduğunu belirttikleri zaman, sömürge sorunu ve ayrı örgütlenme konularına meşru bir zemin oluşturma arayışı içinde değillerdir. Aynı şekilde, Kürdistan'da hakim üretim biçiminin kapitalizm olduğu varsayımından hareket edilse bile, bunun Kürdistan'ın sömürge statüsünde herhangi bir şey değiş-tirmeyeceği ve ayrı örgütlenme hakkının ortadan kalkmayacağına bilincindedirler. Böyle bir tespit de, şimdiye kadar kimse tarafından getirilmedi. O zaman ortaya şu sorun çıkıyor; böyle bir olay ortada yokken, Kürdistan'daki üretim biçimi ile ilgili yarı-feodal tespiti, sömürge statüsü ve ayrı örgütlenme sorunlarına bağlamak niye? "*Dervişin fikri neyse, zikri de odur*" demişler. Yoksa, Türkiye devrimci hareketi içinde yer alan bu savların sahipleri, Kürdistan'da hakim üretim biçiminin kapitalizm olduğunu belirtmekle, özünde ülkenin sömürge statüsünün ve Kürdistan'lı devrimcilerin ayrı örgütlenme haklarının ortadan kalkacağını mı belirtmek istiyorlar? Eğer gizlerindeki düşünce buysa, hemen şunu söyleyelim ki, bu düşünce ile bir yere varamazlar. Hele Kürdistan devrimci hareketinin temel müttefiği durumunda olduklarını kanıtlayacak güven sorununda bir adımlık mesafe bile katedemezler. Kürdistan devrimci hareketi açısından, gerek ülkenin sömürge statüsü ve gerekse ayrı örgütlenme konuları üzerinde tartışma çoktan kapanmıştır. Ne ki, maddi yaşam bu sorunların tümünü pratikte de dayatmıştır. Kürdistan devrimci hareketi, sancılı da olsa, ağır sorunlarla cebelleşmek zorunda da olsa, sağlıklı yöneltile saldırlara maruz da kalsa, kendi davasına sahip çıkmış ve bunu dosta-düşmana kabul ettirmiştir. Hiç kuşku yoktur ki, devrimci hareket bu sorunlarına nasıl sahip çıktıysa, aynı şekilde çözüm de bulacaktır. Önümüzdeki süreç, bu çözümlerin uygun bir şekilde tartışılacakları bir süreç olacaktır. Halledilmiş sorunların değil!..

Bu ara belirlemeden sonra, esas konumuza dönebiliriz. Kürdistan'da geçiş süreci diye adlandırdığımız yarı-feodal ekonomik ve toplumsal yapı, üretim güçleri ile üretim ilişkilerinin gelişme düzeyleri ve niteliklerinin içinde buldukları sürece de denk düşmektedir. Dolayısıyla üretim güçleri ile üretim ilişkilerinin niteli-

ği de bu sürece uygun olarak yarı-feodal bir karakter taşımaktadır.

Bu yarı-feodal ekonomik ve toplumsal yapıda yer alan sınıf ve katmanların durumları ile, bunların ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi sürecindeki etkinliklerine kısaca değinmekte yarar vardır. Zira bu iktisadi ve toplumsal yapıda yer alan sınıf ve tabakaların durum ve nitelikleri, aynı zamanda ulusal ve giderekten toplumsal kurtuluş mücadelesindeki öncü gücün, yani partinin niteliğini de kendiliğinden ortaya çıkaracaktır. Öncü gücün, yaşanan ekonomik, toplumsal ve sosyal yapıya denk düşecek ve onu süreç içinde ihtilalcı bir yoldan değişime tabi kılacak bir nitelikte olması için sınıf ve tabakaların konum ve işlevlerini belirlemek zorunludur.

KÜRDİSTAN'DA YARI-FEODAL İKTİSADİ VE TOPLUMSAL YAPIDA YER ALAN SINIF VE TABAKALAR:

KÜRDİSTAN DEVRİMİNDE HEDEF GÜÇLER:

Büyük Toprak Ağaları: Kürdistan'da feodalizm esas olarak toprak ağalığına dayanır. Bununla birlikte aşiretsel ve dini kurumlar da (Aşiretçilik, şeyhlik-seyitlik kurumu vs.) feodal yapının dayanaklarıdır. Kürdistan'daki bu feodal yapılar kapitalist gelişmeden etkilenerek, günümüzde yarı-feodal iktisadi ve toplumsal yapının gereklerine uygun nitelikler kazanmış durumdadırlar. Kürdistan'daki toprak ağaları nüfusun çok az bir oranını teşkil etmelerine rağmen, işlenebilir toprağın büyük bir kesimini kendi denetimleri altında tutmaktadırlar. Kapitalizmin kırsal alanda da kendini hissettirmesi ile birlikte, toprak ağalarının bir bölümü yer yer kapitalist üretim ilişkileri ile iç içe geçmiş ve kapitalist tarımcılığa başlamışlardır. Tarımda makinalaşma ve bunun sonucu olarak yer yer pazar için üretimin yapılması bu türden feodal toprak ağalarına burjuva özellikler kazandırmış ve onları kapitalist toprak ağalarına dönüştürmüştür.

Gerek feodal toprak ağaları, gerekse de kapitalist toprak sahipleri, sömürgeci, işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin Kürdistan'daki sosyal dayanakları ve onların uşaklık temelindeki esas müttelikleridir. Sömürgeciliğin varlığı onların en büyük dayanağıdır. Aynı şekilde, sömürgeci devletin de Kürdistan'daki sömürsünü devam ettirebilmesinin en önemli dayanağını bu kesimler oluşturmaktadırlar. Kürdistan'daki ulusal ve toplumsal

kurtuluş hareketinden yana tavır takınmazlar. Bunun aksine, sömürgeci devlet desteğinde geniş emekçi halk yığınlarına, geniş nüfuzlarından kaynaklanan güçle, sürekli bir baskı uygularlar. Sömürgeci burjuva partilerine Kürdistan'daki oy potansiyelini peşkeş çekerek, zaman zaman sömürgeci parlamento'ya girer ve orada Kürdistan halkına yönelik her türlü sömürgeci politikaya imza atarlar. Kürdistan'ı ve Kürt halkını iyi tanıdıklarından dolayı TC'ye, sömürgeci düzeni devam ettirebilmesinde müşavirlik yapar, devlete akıl verirler. Bunun karşılığında aldıkları mükafat ise, sömürgece devletin kendi feodal ve aşiretsel konumuna dokunmaması temelinde nüfuz alanını daha da pekiştirilmesi olur.

Genel olarak Kürdistan'daki toprak ağaları, aşiretsel yapı ve şeyhlik-seyitlik kurumu devrimin hedeflediği kesimlerdir. Bu kurumların yıkılması olmadıkça, köylünün toprağa kavuşturulması ve kırsal alanda toplumun demokratikleştirilmesi mümkün değildir. Tarihi süreç içinde Kürdistan'daki ulusal mücadeleye bu kesimlerden nisbi de olsa bir katılım olmuşsa, bu adı geçen toplumsal kesimlerin devrim sürecindeki çehresini değiştirmez. Kürdistan'da demokratik devrim aşaması, özünde bir toprak devrimini ve kırsal alanda toplumun demokratikleşmesini ihtiva eder. Bu yönü ile de, toprak ağalığı, aşiretsel yapı ve şeyhlik-seyitlik vb. gibi kurumlar ulusal demokratik devrim önünde bir engel yıkılması gereken bir hedeftir.

Komprador Ticaret Burjuvazisi: Kürdistan'da toprak ağaları, aşiretsel yapı ve şeyhlik-seyitlik kurumunun yanı sıra, devrimin hedeflediği diğer bir kesim de komprador ticaret burjuvazisidir. Kürdistan'da komprador burjuvazi esasta ticaret burjuvazisidir ve sömürgeci devletle bağımlılık temelinde işbirliği içindedir.

Sömürgeci, işbirlikçi-teknelci Türk burjuvazisiyle emperyalizmin Kürdistan'daki uzantısı durumunda olan Kürt komprador ticaret burjuvazisi, tamamen aracı bir rol oynamakla ve üretime katılmamakla da asalak bir yapıdadır. Komprador ticaret burjuvazisinin esas görevi, sömürgeci, işbirlikçi-teknelci burjuvazinin ve emperyalizmin ürettiği malları Kürdistan'da pazarlamak ve ülkenin yeraltı ve yerüstü doğal zenginliklerini de efendilerine aktarmaktır.

Kürdistan'daki burjuvazinin en önemli bir kesimi oluşturan komprador ticaret burjuvazisi, iktisadi rolünden dolayı karşıdevrimci bir durumdadır. O'nun asalak yapısı, aynı zamanda ulu-

sal benlik ve kültüründeki dejenere yapının temel kaynağıdır. ''Kraldan daha fazla kralcı'' ve Türk şovenizminin en yoz ve kaba savunucusudur. Sömürgeci-ırkçı hakim ideolojinin Kürdistan'daki yayıcısı ve gönüllü propagandistidir. Kürdistan'daki ticaret merkezlerinde temerküz etmiş, acentacılık alanında tek söz sahibidir. Sömürgeci devletin ve emperyalizmin ürettiği malları Kürdistan'da pazarlama karşılığında, onlardan aracılık ücretini alır. Onlara değişik alanlarda komisyonculuk yapar. Her türlü emperyalist ve sömürgeci malları Kürdistan'da pazarlamakla birlikte, Kürt komprador ticaret burjuvazisi müttahitlik alanında da ağırlığını gösterir. Bununla, giderek inşaat sektöründe de sömürgeci devletin Kürdistan'daki aracısı durumuna gelmiştir.

Tüm bu sınıfsal, ekonomik ve toplumsal özünden dolayı, Kürt komprador ticaret burjuvazisi, Kürdistan devriminin tamamen karşısında yer almaktadır. Sınıf yapısı ve çıkarları gereği karşıdevrimci saflarda yer alır. Dolayısıyla Kürdistan devriminin hedeflediği bir burjuva kesimidir. Tasfiye edilmesi zorunludur.

KÜRDİSTAN DEVRİMİNDE ARA GÜÇLER

Sanayi Burjuvazisi: Kürdistan'da sanayi burjuvazisi başlı başına bir burjuva kesimi olarak gelişmiş durumda değildir. Gelişmesi çok cılız,yavaş ve oldukça yenidir. Bunun nedeni ise sömürgecilik olgusunda yatmaktadır. Ülke zenginliklerini talan etme temelinde boy veren sömürgecilik, Kürdistan'da yerli bir sermaye birikimine olanak sağlamamıştır. Aynı şekilde, sanayi burjuvazisinin kendi pazarlarına sahip çıkma ve bu alanda yatırım yapma olanaklarından yoksun olması, onu Türkiye pazarlarına itmektedir. Şansını bu alanda denemek zorunda kalan Kürt burjuvazisinin bu kesimi, bir müddet sonra tekелci aşamada önemli gelişmeler kaydetmiş Türk işbirlikçi, tekелci burjuvazisi karşısında rekabeti kaybederek yenik düşmektedir. Türk pazarlarında tek tek sıyrılan Kürt burjuvalar sözkonusu olsa bile, bunların bu aşamadan sonra ulusal burjuva olma özellikleri ortadan kalkmakta ve Türk tekелci burjuvazisi ile bütünleşmektedirler. Bu yönüyle, Kürdistan'da bir sanayi burjuvazisi ve bunun Kürdistan devrimine olumlu veya olumsuz yaklaşımından bahsetmek bu günkü aşamada sözkonusu değildir.

İmalat Burjuvazisi: Kürdistan'da ikinci derecede gelişen burju-

vazi imalat burjuvazisidir. Burjuvazinin bu kesimi daha çok Kürdistan'ın Türkiye ile sınırdış olan belli bazı kentleri ile, kapitalizm'in diğer yörelere kıyasla göreceli şekilde ileri olduğu bölgelerde ve özellikle de büyük şehirlerde gelişmiş ve gelişme göstermektedir.

Orta burjuvazi olarak da adlandırabileceğimiz burjuvazinin bu kesiminin en büyük özelliği büyük burjuva olmaya yönelik çabaları ve özlemleridir. Bu yönüyle de komprador ticaret burjuvazisi, toprak ağaları, aşiretsel yapı ve şeyhlik-seyitlik vb. kurumlarla, bunların destekleyicisi sömürgeci yapıyla iktisadi konumunu güçlendirme anlamında çelişkileri mevcuttur. Ne var ki, orta burjuvazinin büyük burjuva olma özlemleri çoğu kez adı geçen bu güçlerce engellenir ve hüsrana uğrar. Orta burjuvazi iktisadi gücünü kaybettiğinde, bunun nedeni olan güçlere karşı daha bir nefret kazanır ve onun bu durumu zaman zaman Kürdistan devriminden yana bir tavır takınmasına neden olur. Kürdistan devrimine öncülük edecek güçlerin esnekliklerine bağımlı olarak bu gücü devrime kazanmak mümkündür. Yalnız devrim ve karşı devrim sürecinde çok hassas bir denge üzerinde duran bu kesimin adı geçen konumundan dolayı ne zaman ne yapacağı belli değildir. Bu yüzden çok dikkatli davranılması gereken ve ihmal edilmeyecek bir kesimdir. Orta burjuvazi bu konumu ile Kürdistan devriminin ara güçlerinden biri durumundadır ve devrime kazanılması gereken bir kesimdir.

Zengin Köylülük: Kürdistan'da, kapitalizmin kendini gösterdiği kırsal alanda yer alan bu kesim, kırsal alandaki kapitalist ilişkilerin temsilcisidir. Kapitalist tarım işletmeciliği yapan kapitalist çiftçilerdir. Kürdistan'da kapitalizmin gösterdiği gelişme özelliklerine paralel olarak, kapitalizm öncesi sömürü biçimleriyle iç içe geçen bu kesim, esasta ise gelişmesini ücretli emeğin sömürüsü üzerinde inşa etmiştir. Kapitalizm'in, Kürdistan'da özellikle kırsal alanda henüz yeni oluşu, bu kesimi, feodal yapıdan tam anlamıyla ayırmamıştır. Zengin köylülük, yer yer ticaret ve tarımla birlikte uğraşır. Bu uğraşında, karşısında, kırsal alanda büyük toprak ağalarını, şehrsel alanda da komprador ticaret burjuvazisini bulur. Dolayısıyla, bu kesimlerle çelişkileri vardır. Aynı şekilde, büyük toprak ağalarının ve komprador ticaret burjuvazisinin arkasında yatan gücün sömürgeci devlet olduğu olgusunu kavradığı oranda, sömürgeci devlet mekanizmasına da baş kaldırır.

Adı geçen iktisadi ve toplumsal çelişkilerinden dolayı bu kesimi, Kürdistan devrimi saflarına kazanmak mümkündür. Ancak, orta burjuvazide de görüldüğü gibi, bu kesimin de ne zaman ve nasıl davranacağı belli değildir. Özellikle tarımda kapitalizmin yeni oluşu ve büyük oranda kapitalizm ile feodalizmin iç içe geçmiş olmaları, zengin köylülüğün sınıfsal karakterinin tam anlamıyla netleşmemesinin önemli bir nedenidir.

Bu istikrarsızlık, zengin köylülüğün siyasal olaylara yaklaşımındaki dokunun da özüdür. Özellikle devrimci mücadelenin kabardığı dönemlerde çok daha dikkatli davranılması gereken, ama devrime kazanılması gereken bir güçtür.

KÜRDİSTAN DEVRİMİNDE TEMEL İTİCİ GÜÇLER

Orta Köylülük: Kürdistan'da, kırsal alandaki yoğun nüfusun önemli bölümlerinden birini orta köylülük oluşturmaktadır. Orta köylülük kır küçük burjuvaları ve bu alandaki emekçilerdir. Kendine yetecek bir ekonomik güce sahip olan bu kesim, kırsal alanda iktisadi ve toplumsal buhran geçiren en önemli kesimlerden biridir. Kırsal alanda kapitalizmin gelişimine paralel olarak, bu kesim yoğun bir farklılaşma sürecine maruz kalmaktadır. Yarı-feodal ekonomik ve toplumsal yapının bir gereği olarak bu kesim de bir geçiş sürecini yaşamaktadır. Zengin köylülük ile az topraklı yoksul köylülük arasında can çekişen bu kesim, zengin köylü olabilmek için ailesi ile birlikte yoğun bir çalışma temposu içindedir. Zaman zaman da ücretli işçi çalıştırabilme durumuna gelebilmektedir. Orta köylülüğün bu konumu, genellikle bu kesimin az topraklı yoksul köylülük saflarına geçmesi ile sonuçlanmaktadır. Çok az bir kesim, zengin köylüler saflarına geçebilmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı, orta köylülüğün kırsal alanda zengin köylüler ve büyük toprak ağaları ile derin çelişkileri vardır. Sürekli olarak onların baskılarına maruz kalmaktadır. Aynı şekilde sömürgeci devletle bütünleşen tefeci- tüccar ve bankalarla kredi yüzünden derin çelişkileri mevcuttur. Onların da ağır sömürü ve baskısı altındadır. Bu özellikler, orta köylülüğü Kürdistan devriminde temel itici bir güç konuma getirmede esas nedenlerdir. Ayrıca, Kürdistan devriminde halk ordusunun da temel bir gücü durumundadır.

Yoksul Köylülük: Kürdistan'da kırsal alandaki en önemli kesim-

lerden biri de yoksul köylülüktür. Yoksul köylülük, kendi içinde iki kategoriye ayrılmaktadır. Az topraklı yoksul köylülük ve topraksız yoksul köylülük.

Az topraklı yoksul köylülük, Kürdistan'da kırsal alanda küçük üreticiliğin temsilcisidir. Elindeki işlenebilir toprak ve üretim araçları geçimini sağlayabilecek düzeyde değildir. Kendine yetecek bir ekonomiye sahip değildir. Az topraklı yoksul köylülük, bir yandan elindeki yetersiz toprağı bir kaç baş hayvanla işleme çabasını sürdürürken, diğer yandan da, zengin köylü ve toprak ağalarının topraklarını yarıcı olarak işletirler. Mevsimlik işçi, yarıcı vb. işler bu kesimin yaşayabilmesi için temel uğraşlardır. İstikrarlı ve kendine yetecek bir ekonomik güce sahip olmadığı için, giderek mülksüzleşmektedir. Kapitalizmin gelişmesine ve feodalizmin çözülmesine doğru orantılı olarak mülksüzleşme, işsizlikle, açlık ve sefaletle karşı karşıya kalma süreci bu kesimin yaşadığı en belirgin süreçlerden biridir. Kendine yetecek bir ekonomik güce ve toprağına sahip olma özlemi, bu kesimi kırsal alandan kolay kolay koparamamaktadır. Şehirlere intiba gösterebilmesi oldukça uzun bir süreye tekabül ettiğinden, kırsal alanda yaşamayı tercih etmekte veya şehirlere intiba etse bile, kırsal alandan ilişkilerini kesmemektedir. Bu kesim de, Kürdistan devriminin ve Halk ordusunun temel gücü durumundadır ve mutlaka devrime kazanılmalıdır.

Yoksul köylülüğün diğer bir kesimini oluşturan topraksız yoksul köylülüğü az topraklı yoksul köylülüğten ayıran temel unsur, bu kesimin mülksüz olma özelliğidir. Kırsal alanda az topraklı yoksul köylülük ile en kötü ekonomik koşullarda yaşayan, kırsal alanda kapitalizmin girdiğı yerlerde ücretli tarım işçisi olarak, kapitalizmin cılız olduğu yerlerde yarıcı olarak ve şehirlerde inşaat, maden, taşıma sektörü vb. alanlarda mevsimlik işçi, hammallık vs. işler yapan bu kesim, bu yönüyle hem kapitalist, hem de prekapitalist ilişkilerin sonucu gündemleşen ağır sömürüye maruz kalmaktadır. Bu sömürü ağı içinde, genelde yoksul köylülük, ayrıca, ağır bir ulusal horlanmayla karşı karşıyadır. Ekonomik alandaki dar boğaz ve ulusal benliğe yönelen saldırılar, yoksul köylülüğü ulusal kurtuluş hareketinin temel itici durumuna getiren nedensellerdir.

Yoksul köylülük te -her iki kategorisi ile birlikte-, orta köylülük gibi, büyük bir toprak özlemi içindedir. Kendi bağımsız ekonomisine yetecek düzeyde bir toprak, bu toprağı işleyecek üretim araç-

larına sahip olma arzusu, Kürdistan devriminin demokratik özünde yatan toprak devrimi stratejisi ile çakışmaktadır. Kürdistan devriminin bu özelliğinin bilince çıkarılması, yoksul köylülüğü Kürdistan devrimi saflarına kitlesel olarak kazanmayı ve Halk ordusunun temel vurucu gücü durumuna getirmeyi de olanaklı kılmaktadır. Kürdistan devriminden temel çıkarları olan bu kesim, işçi sınıfı ile birlikte devrimin gerçek sahibi durumundadır ve devrime kazanılması zorunludur.

Küçük Burjuvazi: Kürdistan devriminde çok önemli bir yere sahip olan kesimlerden biri de küçük burjuvazidir. Küçük burjuvazi, şehirseldanda kapitalizmin gelişmesine bağımlı olarak sürekli bir buhran ve buna bağılı hızla devrimleşme sürecini yaşamaktadır. Sömürge ve geri bıraktırlmış ülkelerin hemen tümünde görüldüğü gibi, küçük burjuvazi, kendi başına bir sınıf olma niteliğine sahip olmasa bile, büyük bir nüfusa tekabül eden bir aratabaka durumundadır. Kürdistan'da kapitalizmin göreceli olarak yavaş bir gelişme takip etmesi, bu kesimin buhranlarının da uzun süreli olmasını beraberinde getirmektedir. Yozlaşmaya, ulusal değerlere karşı çıkmaya ve bunları inkar etmeye yönelik büyük bir zaafiyet gösteren bu kesim, devrim ve karşı-devrim sürecinde etkilenebildiği ölçüde ve güçler dengesine bağımlı olarak devrimden veya karşı-devrimden yana tavır takınabilmektedir.

Özellikle devrimci mücadelenin geliştiği dönemlerde geniş emekçi kesimlerin sınıfsal ve ulusal bilinçlenmelerinde önemli misyonlar üstlenen bu kesim, gericilik dönemlerinde büyük bir yılgınlığa düşmekte ve kendi kurtuluşunu ön plana çıkarabilmektedir. Küçük burjuvazinin, geniş bir toplumsal kesiti kapsamına alması, bu tabaka içinde değişik kategorilerin yer almasının da nedenidir. Öğrenci gençlik gibi Kürdistan'da ve devrimci mücadelede belirgin bir yere sahip aydınlar da bu kesimden gelmektedirler.

Öğrenci gençlik, tüm dünyada olduğu gibi, Kürdistan'da da toplumun en dinamik kesimlerinden biridir. Yapısından kaynaklanan bu hareketlilik durumu, öğrenci gençliğin Kürdistan devrimindeki aceleci tavrının esas nedenidir. Her şeyin birden ve en kısa zamanda gerçekleşmesi gerektiğine inanan bu kesim, devrimci önderliğin kontrolünde tutulabilirse devrime sayısız yararlar da bulunabilir, temel itici bir güçtür.

Kürdistan devriminde çok önemli misyonlar üstlenmiş diğerbir

küçük burjuva kesim de aydınlardır. Sömürge ülkelerin tümünde görüldüğü gibi, Kürdistan'da da aydınlar Ulusal Kurtuluş mücadelesine aktif bir şekilde katılmakta ve bir çok örneği bulunduğu üzere sömürge ülke devrimlerine öncülük yapmaktadırlar. Bilimsel sosyalizmi en çabuk ve geniş şekilde kavrayabilme yetisinde olan bu kesim, devrimci mücadele sürecinde bilimsel sosyalizmin geniş emekçi kitlelere taşınmasında da belirgin bir rol oynamaktadırlar.

Sömürgecilğin, ekonomik ve sosyal alandaki tahribatlarına ve gerici yapıyı ayakta tutma çabalarına paralel olarak, kültürel ve entellektüel gelişmeyi de engellemek için her türlü yola baş vurduğu bilinir. Kuzey Kürdistan'da da sömürgeci devlet, halkımızı çağdışı bir ortamda tutarak sömürsünü uzun erimli kılmak için çok yönlü bir çaba içinde olmuştur. Kürdistan'ın ikinci kez paylaşımından sonra, Kuzey-Kürdistan da her alanda olduğu gibi, kültürel ve entellektüel gelişme önünde de önemli barikatlar oluşturan Kemalist burjuvazi, sömürgesi Kürdistan da kesin denetimini sağladıktan sonra, asimilasyon ve Türkleştirme çabalarını hızlandırdı. Bu çabalarının bir sonucu olarak, Kürt çocuklarını daha küçük yaştan itibaren evlerinden alarak, Kürdistan'da yaygın bir şekilde yatılı bölge okullarında "eğitime" tabi tuttu.

Sömürgeci, işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisine ve onların Kürdistan'daki işbirlikçilerine rağmen, özellikle 1960'lı yıllarla birlikte Kürt gençlerinin okuma talepleri yoğunlaştı ve bunun sonucu olarak Kürdistan'da geniş bir aydınlar kesimi oluştu. Aydınların büyük bir çoğunluğu, özellikle son yirmi yılda dünya ve Türkiye'de gelişen olaylardan da etkilenecek, Ulusal ve Toplumsal olaylara fiilen katıldılar ve bir çoğunda bunlara öncülük ettiler. Gelinen aşamada sömürge Kürdistan aydınları, Kürdistan devrimci hareketi içinde önemli görevler ve misyonlar üstlenmiş durumdadırlar. Ulusal ve sınıfsal bilincin geliştirilmesinde, bunların geniş emekçi yığınlarına taşınmasında görev almış ve Ulusal Kurtuluş Hareketinin ideolojik-teorik çerçevesini çizmişlerdir veya hala bu uğraş içindedirler. Gerçi uzun bir dönem, Kürdistan aydını, sosyalizmi hakim ideoloji Kemalizm'in tesiriyle yanlış algılamış ve bu şekilde uygulamaya koymuşsa da, bugün giderek hakim ideolojinin tesirinden sıyrılma eğilimi göstermektedirler.

Doğaldır ki, aydınların bir bölümü de, her ülkede olduğu gibi, burjuvalaşma özlemlerinin kurbanı olmuş, Ulusal ve sınıfsal anlamda dönüşümler yapamayarak, burjuvalaşmışlardır. Bu burju-

valaşma, Türk hakim sınıflarıyla özdeşleşerek ve onlarla iç içe geçerek gündemleştüğinden, metropollerde bu türden "aydınların" özbeöz "Türk" olduklarını duymak adetten olmuştur.

Kuzey-Kürdistan'da aydınların sosyalizm ile tanışmaları, onu özümseyerek geniş emekçi yığınlara taşınmaları ve Ulusal Kurtuluş Hareketine kazandırdıkları ideolojik-siyasi muhteva, Kürdistan' da öncü bir Parti'nin oluşturulmasında asla yabana atılacak bir olgu değildir. Hele hele, ülkenin sosyo-ekonomik yapısından kaynaklanan geçiş sürecinin yaşandığı bugünkü aşamada, modern sınıfların tam anlamıyla ve kesin hatlarla henüz belirgenmeyişleri, oluşturulacak parti de sosyalistlerin önderliğini dayatan belirleyici olgudur. Kürdistan'da da sosyalistlerin, özellikle ve ağırlıkta aydınlar olduğu gözönünde tutulursa, devrimde aydınların rolü kendiliğinden ortaya çıkar. *Bu doğrultuda Kürdistanlı sömürge aydınları, Ulusal Kurtuluş Hareketinde, sosyalizmi kavradıkları ve kavratmaya çalıştıkları oranda, devrimi omuzlayacak Partide de ağırlıklarını koyacaklar ve böylesi bir partinin öncülüğünde geniş emekçi halk yığınlarını Ulusal ve giderekten toplumsal kurtuluşa mobilize edebileceklerdir. Zaten yaşanan süreç, bunu az çok kanıtlamış ve pratik yaşam adı geçen olguyu dayatmış durumdadır. Bize düşen görev, nesnenin adını koymaktır. Doğmatik bazı saplantılardan hareket etmek, şimdiye kadar hiçbir ülke devrimine bir şey kazandırmadığı gibi, Kürdistan devrimine de bir şey kazandırmayacaktır. Belirli toplumsal sınıf ve tabakaların devrim mücadelesindeki yerlerini, onların içinde buldukları durumları objektif olarak belirlemeden devrim savaşında başarılı olmak mümkün değildir.*

Kürdistan Proleteryası: Kürdistan'da yarı-feodal iktisadi ve toplumsal yapıya tekabül eden düzeyde bir proleteryanın varlığı, giderek ağırlığını hissettirmektedir. Proleterya, Kürdistan'da kapitalizmin kendini göstermesi ile birlikte, özellikle maden ve demir yolu işçileri olarak doğmuş, süreç içinde sömürgeci devlet sektörünün çeşitli birimlerinde kök salarak, yaygınlaşmıştır. Esas büyümesi ve gelişmesi ise, 1960'lı yıllara tekabül etmektedir. Bilindiği gibi, bu yıllarda kapitalizm, Türkiye'de hızlı bir gelişme temposuna girmiş ve bunun yansıması olarak Kürdistan'da da eskiye oranla büyük gelişmeler kaydetmiştir. Kapitalizmin gelişmesine paralel olarak işçi sınıfı da bir gelişkinlik düzeyi göstermiştir. Ne var ki, bu gelişkinlik düzeyi, gelişkin kapitalist ülkeler-

deki işçi sınıfının gelişkinlik düzeyi ile bir değildir. Kapitalizmin çarpık gelişmesine paralel olarak, işçi sınıfı da gelişimini bu çarpık zemin üzerinde inşa etmiştir.

Kürdistan proleteryası, kırsal alanda da kapitalizmin kendini göstermesi ile birlikte mülksüzleşen yoksul köylülerden ve elindeki kendine yeterli toprağını satıp, sömürgeci hükümetlerin şu veya bu organına rüşvet olarak verip proleterleşen orta köylülük tabanından oluşmaktadır. Bu kesimlerin kırsal alandan henüz yeni kopmuş olmaları ve kapitalizmdeki çarpık gelişme, Kürdistan proleteryasına ayrı bir özellik kazandırmaktadır. Bu özellik, Kürdistan proleteryasının bir ayağı ile fabrikada, diğer ayağı ile de köyde olmasıdır. Proleterya, bu yönü ile köyden ve kırsal alandaki geri ilişkilerden tam anlamıyla kopmuş değildir. Bir yüzü işçi, diğer yüzü köylüdür. Ancak, her iki alanda birden gelişme arzusu beslemektedir.

Bunun yanında, çoğunluğu sömürgeci devlet denetiminde bulunan iş alanlarında üretimin rasyonelleştirilmesine doğru orantılı olarak arttırılmak istenen kar ve bu işletmelerin sömürgeci devlet nezdindeki stratejik önemlerinden dolayı sürekli üretim halinde bulunmaları, ekonominin bu alanlarında çalışan işçilere önemli imtiyazlar sağlamaktadır. Bu türden işçiler, aldıkları yüksek ücretle, bir yandan Kürdistan koşullarında özel mülk sahibi olma durumuna geçip, sahip oldukları yaşam standardı gereği toplumda imtiyazlı bir kesim oluştururlarken, diğer yandan da tüm bu durumlarından dolayı sömürgeci devletle zaman zaman uzlaşmakta -bilinçsiz olarak- ve onun gerici ve şoven sendikalarında yer almaktadırlar. Bu yönü ile de ulusal kurtuluş mücadelesine kazanılmaları oldukça uzun bir zaman istemekte ve çoğunlukla ulusal ve sınıfsal bilinçten giderek arınılmaktadırlar.

Örneğin, Batman petrol rafinerisinde çalışan işçilerin çoğunluğunun durumu, saydığımız bu özelliklere tamı tamına uygun düşmektedir. Buradaki işçiler, Kürdistan'daki ortalama yaşam standardı'nın üstünde bir yaşam sürdürmekte, çoğunluğunun bir evi, arabası ve köyde ekilebilir toprağı ile bunu işlemek için gerekli üretim araçları vardır. İş gününü rafineride, hafta sonlarını ve yıllık izinlerini de kırsal alanlarda geçiren bu işçiler, Kürdistan devrimine karşı da büyük bir kuşku ile bakmaktadırlar. Ellerindeki imtiyazlı konumu kaybetme korkusuyla, çoğunlukta mevcut düzenin devamından yana tavır takılmaktadırlar. Sömürdüklerini ve ezildiklerini kolay kolay kabul etmemekte ve bunun kanıtı ola-

rak yaşadıkları “*Refah*” düzeyini göstermektedirler. Bu yönü ile de, düzenin devamından yana olan gerici sendikalar içinde yer almakta veya ekonomik-demokratik taleplerini dahi dile getirmemektedirler.

Belirtmek gerekir ki, değindiğimiz bu guruptan işçilerin durumu Kürdistan’daki, özellikle küçük işletmelerde çalışan işçilerin durumuyla en ufak bir benzerlik dahi göstermemektedir. Bu tür ufak işletmelerde çalışan işçilerin durumu, tüm ekonomik ve sosyal haklardan yoksun oluşları, iş saatlerindeki fazlalık, azgın sömürü vb. ile işler acısı bir durumdadır.

Yarı-feodal ekonomik ve toplumsal yapıya uygun düşecek bir şekilde, Kürdistan’da işçiler de bir geçiş süreci yaşamaktadırlar. Kendi kendine yetecek bir sınıf durumuna henüz gelmemişlerdir. Kırsal alanla bağıntıları henüz çok güçlüdür. Kürdistan toplumunun ezici çoğunluğunu oluşturan kır emekçilerine oranla daha iyi bir yaşam düzeyi tutturmışlardır. Tüm bu nedenlerden dolayı Kürdistan devriminde, çok sıkça belirtildiği gibi önder güç durumuna gelmemişlerdir. Kısa dönemde de gelmeleri beklenemez. Toplumların ve buna bağlı olarak sınıfların gelişim evrelerinin te-kabül ettiği birer olgunlaşma süreci her ülkede yaşanmıştır. Ülkemizde de, işçi sınıfı, sınıf olarak henüz olgunlaşma sürecini yaşamaktadır. Saymaya çalıştığımız ekonomik ve sosyal nedenlerden dolayı, Kürdistan devrimine sınıf olarak önderlik yapacak durumda değildir.

Bütün bunlar, elbette ki, işçi sınıfının devrimdeki rolünü küçümseme anlamında değerlendirilemez. Ne ki, Kürdistan proleteryanının istenilen düzeye gelip, kendine yeterli bir sınıf haline gelmesi ve ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde önderlik misyonunu üstlenmesi, sosyalistlerin en önemli hedeflerinden biridir. Sosyalist hareket, işçi sınıfı hareketiyle bütünleşmek için yoğun bir çaba içindedir ve bundan böyle de bu çabasını sürdürecektir. Bu çabalarını sürdürürken, Kürdistan işçi sınıfının bu gün sahip çıkmadığı kendi ideolojisini de rehber olarak kullanacaktır. Bu anlamda, Kürdistan’ da proleteryanın konumunu ve devrime önderlik sorununu tartışmak başka bir şey, onun ideolojisini rehber edinen sosyalistlerin önderliğinde devrimci-radikal bir kitle partisinin bu günkü koşullarda mevcut “*işçi sınıfı partileri*” veya “*komünist partileri*”nden daha isabetli olduğu ve şartlara daha uygun düşüğünü belirtmek ayrı şeylerdir.

(Devam edecek)

KÜRDİSTAN DEVRİMÇİ HAREKETİNİN KADRO ANLAYIŞININ DÜNÜ VE BU GÜNÜ

Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi, her toplumun kendi özgül koşullarında, çok değişik biçimlerde tarihin derinliklerinden günümüze kadar sürüp gelmiştir. Bu mücadele, dünyada ezen ve ezilenler olduğu sürece de amansız bir şekilde sürüp gidecektir.

Ezen ve sömürenlere karşı verilen mücadelenin büyük bir kısmı hedefine ulaşmadan, ezenler tarafından gaddarca bastırılırken, büyük bir kısmı da ezilen ve sömürülenlerin sömürücü sınıflara karşı zaferleriyle sonuçlanmıştır. Başarısızlığa uğrayan mücadeleler, yok edilememiş ve tekrar değişik biçimlerde boy verip, mücadeleye kalındığı yerden devam edilmiştir. Kuşkusuz her başarı ve başarısızlığın kendine özgü çok yönlü nedenleri olmakla beraber, başarıyla sonuçlanan hareketlerin esas nedeni, mücadelenin biricik ve en önemli aracı olan ciddi bir örgütlenme düzeyinin yaratılması olmuştur. Günümüzde, işçi ve emekçilerin sermayenin boyunduruğundan kurtulmasının, sömürge ülkelerde halkların sömürgeci egemenliği parçalayarak, bağımsızlıklarını elde etmelerinin baş koşulu; devrimci kurallara sıkı sıkıya bağlı öncü örgütlerin yaratılması olgusudur. İşçi sınıfı ve ezilen halkları kurtuluşa götüren örgütleri yaratma; sosyalizmi bilim olarak kavra-

yan, o'nu pratik alanda hayata geçiren ve geliştirilmesi için uğraşan, mücadelenin tekabül edeceği dönemleri uzakgörülükle tahlil edebilen ve toplumların tarihi gelişim sürecini iyi değerlendirebilen devrimci kadroların işidir. Devrimci kadrolar olmadan bu türden örgütlenmeleri yaratmanın olanağı yoktur.

Kadro sorunu, bir örgütün en önemli ve can alıcı sorunudur. Çünkü, örgütü yaratan va o'nun pratikte yaşam bulmasını sağlayan kadrolardır. Kadroların önemi her dönem için büyüktür. Bir devrimin gerçekleştirilmesi kadrolara bağlı olduğu gibi, yaşayabilmesi ve düşmandan korunması da yine yetkin kadroların var olmasına bağlıdır.

Kürdistan'da şimdiye kadar her siyasi örgütlenmenin kendine göre bir kadro anlayışı olmuştur. Geçmişte, kadro sorununun teorik olarak kavranılmış olduğu sanılmakla beraber, pratikte bunun pek de böyle olmadığı ortaya çıkmış ve sorunun yeterince ciddiye alınmadığı maddi yaşamda sınanarak kanıtlanmıştır.

12 Eylül 1980'de sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğün iş başına gelmesiyle beraber başlayan gericilik döneminde, devrimci örgütlenmelerde baş gösteren olumsuzluk ve çözümlerin esas nedenlerinden biri de sağlıklı kadroların azlığı ve varolanların da gerektiği gibi değerlendirilemeyeşi olmuştur. Şayet süreci göğüsleyebilecek kadrolar olmuş olsaydı, yaşanan durum kuşkusuz çok daha başka düzeylerde seyredecekti.

Yenilgi dönemi değerlendirilirken, bir çok örgüt kadro sorununun önemine pek işaret etmedi. Yenilginin nedenleri hep genel bazı sorunlara bağlandı. Sanki her gericilik döneminde devrimci hareketin yenilgisi kaçınılmazmış gibi bir tablo çizildi. Aslında örgütsel yapılar, kendi bünyelerindeki kofluktan dolayı dağılmayla yüz yüze kaldılar. Faşist diktatörlüğün baskı ve saldırılarından dolayı değil ! Bu baskılar, çözümlenme ve dağılma sürecini sadece hızlandırdı. Doğal sonucu yakınlaştırdı. 12 Eylül ve sonrası kuzey-Kürdistan'da siyasi örgütlenmeler ne olduğunu daha iyice kavramadan kendilerini bir panik ortamında buldular. Örgütsüzlüğün ve kadrosuzluğun acı sonuçları kendisini her alanda tüm çıplaklığıyla gösterdi. Kitleler dağınık bir halde bırakıldı. Her şey oluruna terk edilidi. Kitlelere yol gösterecek bir eylem programı sunulmadı. Sözüm ona "önder" geçinen kadroların büyük bir kesimi, tehlikeyi sezer sezmez kitleleri ve belirli düzeylerdeki kadroları kaderleriyle baş başa bırakıp, alanlardan bir bir kaçıyor ve yerlerini sağlama alıyorlardı. Sağlama alınan yerlerde ucuzun-

dan siyaset yapmak ise, büyük bir devrimci maharet sayılıyordu. Diğer yandan toparlanma sorunu tüm güncelliğini korumaya devam ediyordu. Ne var ki, iç sorunların giderek müzminleşmesi, düşmanla uğraşmak için pek fırsat bırakmıyordu. Bu durum, yaşanan süreçte siyasi hareketlerin büyük bir bölümü için hala şu veya bu düzeyde geçerliliğini korumaktadır. Kısaca belirtmek gerekirse, Kuzey Kürdistan'da 12 Eylül öncesinin devrimci potansiyeli, ona önderlik edecek bir gücün olmayışından dolayı heder oluyor, büyük oranda tahrip olarak dağılıyordu.

Geçmiş dönemde her sıradan unsura “*kadro*”, “*profesyonel devrimci*” vb. gibi kavramlar yakıştırmak adettendi. Devrimci örgütlenme içinde yer alan herkes kadro, evini ve ailesini terk eden herkes de profesyonel devrimci oluyordu ! Yönetici kadrolar, örgütlenme alanlarındaki boşluğu doldurmak için peşin yargı ve subjektif niyetlerle tespit edilen insanları önemli görev alanlarına atayarak “*kadrolaşma*” sorununu çözüyorlardı! Gelişmeye müsait, genç-dinamik devrimci ögelere dört-beş yıl verilip yetiştirmek yerine, pazarlıklarla (*burjuvaziye taş çıkaracak düzeyde*) dışarıdan getirilen devşirme “*kadrolar*” sürekli tercih ediliyordu.

Yöneticiler, kadrolara görev dağılımında, bu insanların kendilerine bağımlılıklarını kıstas alıyorlardı. Kişilerin örgüt içindeki mücadelelerine bakılmadan, sınanmışlık, başarı ve başarısızlık durumu dikkate alınmadan, kişisel bağılıklar esas alınarak kilit noktaların dağılımı yapılıyordu. Zavallılık düzeyindeki kurnazlıktan, ikiyüzlülüğten öteye hiç bir maharetleri olmayan ve devrimci mücadelede bir saatlik bir geçmişe bile sahip olmayanlar, pazarlıklar sonucu bir gün sonra kendilerini hareketlerin tepelerinde buluyorlardı. Bu ve benzer yöntemlerle devrimci örgütlenmelerin köşe başlarını tutanlar, kaçınılmaz sonlarını geciktirmek için örgüt içinde gelecekte kendilerine alternatif olabilecek insanları her türlü engelle kıyıma uğratanıyorlardı. Bunların devrimci mücadelede gelişmemeleri için her türlü yöntem deneniyordu. Bilinçli olarak insanlar başarılı olamayacakları bilinen görev alanlarına veriliyorlardı. Kısacası, bu türden “*yönetici kadrolar*” kendilerini aşabilecek insanlara her türlü yöntemle ayak bağı oluşturuyorlardı. Bu durum, yüzlerce kadro veya kadro olmaya aday insanların telef olmasına neden oluyordu. Kariyerizm, ahpab-çavuş ilişkileri devrimci hareketi kemiren kronik hastalıklar halini alıyordu.

Buna bağımlı olarak, kadro yetiştirme anlayışı da sakat bir zemin üzerinde inşa ediliyordu. Yapı olarak değişik özelliklere sahip, mizaçları birbirine ters ve iki günü birlikte geçiremeyecek kadar karşıt kutuplarda seyreden insanlar, yetiştirilmek için tek odalı bir eve yerleştirilip önelerine yığınca klasik eser diziliyor ve sözümona “*teorisyen*” kadrolar eğitiliyordu. “*Eğitim*” döneminde, birbirleriyle dalaşmaktan başka bir şeye zaman bulamayan bu insanlar, kitlelere yetkin kadrolar olarak sunuluyordu. Bunlar arasında ağız birkaç laf edenlerin hareketleri içinde en önemli alanlara kadar yükselmelerinin önünde artık hiç bir engel kalmıyordu. Kendi olanaklarıyla, beceri ve yetisiyle mücadele içinde kendini geliştiren, örgütsel kurallara, sarsılmaz bir devrimci inançla bağı olan kadrolara ise pek itibar edilmiyordu.

12 Eylül öncesi dönemde devrimci hareketin kitleselleşmesine bağımlı olarak gerçek kimliklerini gizleyebilen bir çok “*kadro*” ve özellikle de merkezi “*kadrolar*”, 12 Eylül sonrası gerek Orta-Doğu ve gerekse Avrupa pratiğinde bünyelerinde taşıdıkları tüm zaafı ortaya çıkarma durumunda kaldılar. Geçmiş dönem ve devrimci mücadele tüm yönleriyle unutulmuş, yerini özel yaşam tasasına terk etti. Özel yaşamdaki dengesizlik, özellikle merkezi “*kadroların*” istikrarsızlıkları örgüt elemanlarını olumsuz yönde etkilediği gibi, siyasi çalışmalarını da giderekten bir çıkmaza doğru sürüklüyordu.

Bir siyasi hareketin mücadele sürecindeki alternatif olma olgusu; onun yapısı, programı, tüzüğü, olaylar karşısındaki isabetli tutumu vb. özelliklerle bağıntılı olduğu kadar, bu hareketin taşıyıcısı ve yönlendiricisi olan kadroların günlük yaşam ve pratikleriyle de sıkı sıkıya bağıntılıdır. Yönetici kadroların örgütsel çalışmalarındaki dengesizlikleri belirginleşmeye başlayınca, yapı içinde görüş ve davranış birliği bozulur. Siyasal örgütlenmeler içinde yer alan kadrolar arasında birliktelik olmadığı dönemlerde ise kitlelere gereken güven verilemez ve onların desteği alınmaz. Kitleler, giderek devrimci hareketten uzaklaşırlar ve onu yalnız bırakırlar. Tüm bunlar sonuçta siyasi yapıyı işsiz bir hale getirip, dönemselleşmiş diye adlandırabileceğimiz “*kadroların*” bütün çabalarını kendi kişiliklerini meşrulaştırma doğrultusunda bir hengame ortamını yaratmaktadır. Adı geçen kadroların tükenmişlikleri, her yönüyle devrimci harekete yansıtılmaktadır. Bu türden dönemselleşmiş kadrolar, yaşanan süreçte zorlukları omuzlamaktan çok uzak olduklarını kendi icraatlarıyla kanıtlamışlardır. Hal böyle

olunca, yeni dönem yeni bir kadro anlayışını da zorunlu kılmaktadır.

O zaman şöyle bir soruyla karşı karşıya bulunmaktayız. Devrimci hareket, geçmiş dönemin hastalıklı kadro anlayışından sıyrılabilmesi için gerekli çabayı harcıyormu? veya, geçmiş dönem değerlendirilirken, yeni dönemde devrimci hareketin eski hatalara düşmeyeceğinin garantisi varmıdır ve yeni kadro anlayışı nasıl olmalıdır? Bunun için devrimci örgütler, diğer tüm sorunlarda olduğu gibi, kadro sorunu ile ilgili olarak da görüşlerini açmak durumundadır.

KADRO NEDİR VE KADROLAŞMA NASIL OLMALIDIR?

Kadro denince ağzı kalabalık, bir-iki kitap okumayla *“teorisyen”* olduğunu zanneden, yaratıcılıktan yoksun, edilgen, yöneticisinin gözüne girmek için her türlü dalkavukluğu yapmaya hazır bir insanlar topluluğu akla gelmemelidir. Devrimci kadrolar, sosyalizmi kendi mantığı içinde bir bilim olarak kavrayan, özümleyen, içinde yer aldığı devrimci yapının örgütsel kurallarına sıkı sıkıya bağlı, yaratıcı, gözü pek, dürüst, özverili, siyasi ve örgütsel çalışmanın gerekli kıldığı bir alanda uzmanlaşmış, nitelikli insanlardır.

“Her şeyi kadrolar belirler” denilirken, kadroların önemi genel anlamıyla ifade edilmektedir. Kadrolar, devrimci bir örgütün temel taşlarıdır. Örgütün yönetim organlarıncı saptanan belirlemelerin pratikte yaşam bulmasını sağlayan ve bunların doğruluğunu geniş kitlelere taşıyan, devrimci kadrolardır. Kadroların devrimci mücadeledeki yakıcı önemlerinden dolayı, onların sadece hangi vasıflara sahip olmaları gerektiğini belirlemek yetmiyor. Aynı şekilde devrimci önderliğin kadrolarına, kadroların da devrimci önderliklerine karşı sorumlulukları ve bunlar arasındaki etkileşimleri de belirtmek gerekiyor. Bunları sırasıyla şöyle sıralamak mümkündür.

1- Her şeyden önce yönetici kadrolar yeterli düzeyde yöneticilik vasıflarına sahip olmalıdırlar. Gerek siyasal çalışmalarında, gerekse de günlük yaşamlarındaki istikrarlı yapılarıyla, olgunluklarıyla, olaylar karşısındaki soğuk kanlılıkları, isabetli kararları ve yetkin tutumlarıyla diğer kadrolara örnek olmalıdırlar.

2- Kadroların çalışma alanları çok iyi tespit edilmelidir. Bir kad-

royu herhangi bir alanda görevlendirirken, onun başarılı olup olmayacağını iyi bilmek, varsa zaafalarını ve yeteneklerini tespit etmek gereklidir. A alanında başarılı olabilecek bir kişinin, yeteneklerinin dışındaki başka bir alanda başarılı olması beklenemez. Kadroların durumları göz önüne alınırken, mutlak şekilde subjektif niyetlerden hareket etmemek ve onu olduğu gibi değerlendirmek zorunluluktur.

3- Sunni kadro yaratmaktan kaçınılmalıdır. Her hangi bir organda veya alanda bir boşluk sözkonusu ise, ne olursa olsun mantığıyla hareket edilip, işin ehli olmayan kişilerle bu boşlukları doldurmak oldukça sakıncalıdır. Bunun sonucu, sunni yönetici kadrolar ve bundan hareketle yapay hareketler ortaya çıkar.

4- Kadro eğitimine çok büyük ve özel bir önem gösterilmelidir. Onları, mümkün olduğu kadar eğilimlerinin olduğu alanlarda uzmanlaştırmak gerekir. Doğru alanların seçiminde onlara yardımcı ve destek olunmalıdır. Yapılan çalışmaları denetlemek ve yakından izlemek kadrolara çalışma azmi ve güven kazandırır. Hatalar ve yanlışlıklar düzeltilerek, yetkinleşmelerine olanak hazırlanmalıdır.

5- Kadroların bir alanda deşifre olmaları veya bazı nedenlerden dolayı kitle içinde çalışamaz bir duruma gelmeleri halinde, derhal yerleri değiştirilmeli ve aynı alanda başka yerlerde görevlendirilmelidirler. Bir kadro bir yerden başka bir yere verilirken, bölgeler arası farklılıklar sürekli göz önünde bulundurulmalıdır.

6- Ekonomik bunalım içinde olan -hele bir de aile geçindirmek zorundaysa- bir kadronun her türlü zorlamalara rağmen başarılı olması düşünülemez. Bunun için ekonomik sıkıntı içinde olanların bu durumu ilk etapta halledilmeli ve gereken finansman sağlanmalıdır. Üzerinde ciddiyetle durulması gereken konulardan biri de budur. Aksi taktirde, kişi çalışmalarında verimli olamaz. Kişinin özel fedakarlığı iyi bir devrimci kadro olmaya yetmez. Kadroların sıhhatli düşünebilmeleri, birinci derecede siyasi yapıyı ilgilendiren konularla meşgul olmalarından geçer. Günlük işinde-gücünde olan biri, boş zamanlarında siyasi işlerle uğraşır durumda ise, bu bir kadro değil ancak bir taraftar konumunda olabilir. Bu nedenle kadrolar tespit edilirken, onların mutlaka profesyonelce siyaset yapma olanakları da hazırlanmalıdır.

7- Kadrolar yaratıcı olmak zorundadırlar. Kadrolar, olaylar karşısında paniğe kapılmadan karar verebilme, çalışmalarını için uygun zeminler yaratma ve buldukları alanda devrimci harekete ola-

naklar sağlayabilme yetisinde olmalıdırlar. Kadroların görev alanlarında karar verebilme yeteneğine sahip olmaları, devrimci hareketin gelişmesi açısından çok önemli bir olgudur. Her hangi bir olay karşısında ve tek başına karar verebilme durumuyla karşı karşıya kalındığında, kadrolar anında karar vermelidirler. Kararların doğru veya yanlış olabileceği tereddütüyle kararsız kalmamalıdırlar. Her türlü karar, kararsız kalmaktan daha yararlıdır. Önemli olan, o anda verilen kararın doğruluğuna inanmaktır.

8- Bir kadro, görev alanında kendinden sonraki kadroları da hazırlamalıdır. Her hangi bir bir olay karşısında, yakalanma, fiziki imha, bulunduğu alanı terk etme vs. durumlarda, yerini, başka kadrolara güvenle bırakabilmelidir. Aksi taktirde kadrolarda, *“her şeyin kendileriyle başlayıp, kendileriyle bittiği”* düşüncesi hakim olabilir. Bu durum, kadrolarda büyüklük kompleksine neden olur ki, bunun tehlikesi çok yönlüdür.

9- Herhangi bir başarı karşısında zafer sarhoşluğuna kapılmamak gerektiği gibi, bir yenilgi veya başarısızlık karşısında, karamsarlığa da kapılmamak gerekir. Gerek başarı ve gerekse başarısızlıkla sonuçlanan bir girişimde, olay, sonradan soğuk kanlı bir şekilde değerlendirilmeli, olumsuzluğun neden ve gerekçeleri gerçekçi bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu türden gerçekçi değerlendirmeler, geleceğe de ışık tutabilir ve bir kadronun tecrübe kaynağını oluştururlar.

10- Kadrolar, ilkelerde sert ve tavizsiz, taktiklerde esnek ve yumuşak olmalıdırlar.

11- Kadrolar arasında güçlü saygı ve güven bağları olmalı, örgütün hiyerarşik işleyişi devamlı korunmalıdır.

12- Örgütün tüm kademelerindeki kadrolar arasında da çok sıkı ve kolay kolay sarsılmayacak güven bağları olmalıdır. Bir kadro aktifliği, çalışkanlığı ve aldığı görevleri yerine getirmedeki beceri ve çabasıyla, devrimci mücadeleye olan inanç ve bilinç düzeyi ile; örgütsel konulardaki duyarlılığı ve dürüstlüğüyle, yönetici kadrolara güven verebilir. Aynı şekilde yönetici niteliğini taşıyan kadrolar da, bu türden kadroları koruyarak ve geliştirerek, gelişmeleri önünde engin teşkil etmeyerek, onlara güven vermelidirler.

13- Bir kadro öncelikle kendi kişiliği ve icraatlarıyla kitleye güven verebilmelidir. Kitlelerin taleplerini değerlendirip, yerine getirilmesi gerekenleri yapmalıdırlar. Bir siyasi hareketin devrimci bir olgu, bir güç olabilme koşullarından biri de, kitlelerin taleplerine cevap verebilme düzeyinde olabilmesidir. Kitleler, taleplerini

güçlü buldukları ve güvendikleri siyasi yapılara götürürler. Taleplerin yerine getirilmesi, kitleye verilen güveni de pekiştirir. Yanlız, bütün bunları yapılırken kitlelerin peşine takılmamaya, onlara öncülük etmeye azami düzeyde dikkat etmek de gerekir.

14- Herhangi bir kadro hakkında bir şikayet sözkonusu olduğunda veya bir olayla ilgili olumsuzlukları görüldüğünde, hemen bir yargıya varıp karar vermemek gerekir. Önce, konu hakkında sağlıklı bir araştırma yapmak ve olumsuzluğun kaynağını tespit etmek gerekir. Bundan sonra, sağlıklı bir şekilde karara gidilebilir. Her hata ceza ile son bulmamalıdır. Hatanın nedeni ve yapıldığı ortam çok iyi değerlendirilmelidir. Ancak böylece kadroları olumsuzluklarından arındırıp, onların olumlu yönlerine kanalize edilmeleri ve sağlıklı, art niyetli unsurların da tespit edilip, yapıdan uzaklaştırılmaları mümkündür. Unutmamak gerekir ki, devrimci bir hareket ne bürokratik bir kuruluş ve ne de hata ve eksikliklerin ört-bas edildiği bir aile kurumu değildir. Onun da kendine göre bir işleyiş kuralı ve çerçevesi vardır.

15- Kadrolar gerçekçi olmak zorundadırlar. Bazen, güçlükler ve olumsuzlukların yoğun olduğu dönemlerde, gerçekler pek hoş görünmezler. Sürekli olarak olayları olduğu gibi görmek ve kabullenmek gereklidir. Kişiler olayları, canları istediği gibi görme eğiliminden kaçınmalıdırlar. İdeal ve yapılmak istenen şeyleri yapmaya kalkışmak yerine, yapılması gerekli şeylerle uğraşmaları gerekir. Hep büyük işler kotarmayı düşleyip, hiç bir şey yapmaktansa, yapılması gerekli -küçük te olsalar- görevleri icra etmelidirler.

16- Kadrolar üretken olmak zorundadırlar. Hazıra konma alışkanlığına kapılma kesinlikle olmamalıdır. Hazıra konma alışkanlığı, kişinin parazitleşmesini beraberinde getirir ve onu yaratıcılık konumundan uzaklaştırarak edilgen bir bürokratik memur haline getirir.

17- Kadroların korunmasına büyük bir özen göstermek gerekir. Gerektiğinde bir alandaki kadroları başka bir alana göndermek ve bu işlemin en seri bir şekilde gerçekleştirmek gerekir. Özellikle illegal koşullarda çalışma yapmak zorunda olan örgütlerde, kadroların korunmalarıyla ilgili olarak yöneticilere çok büyük sorumluluklar düşmektedir.

18- Kadrolar, içinde çalıştıkları kitlenin yapısını çok iyi bilmek zorundadırlar. Kitlelerin değer yargıları, örf, adet, gelenek ve dinsel durumları her kadronun kavraması gerken olgulardır. Ça-

İşmalarında bu durumları gözönünde bulundurup, kitlelere ters düşmemelidirler. Ancak bir yapı, her yönüyle çok iyi bilinip tanınırsa onu işlemek, istenen amaç doğrultusunda yönlendirmek mümkün olabilir. Yapılan bir hatayı her zaman, kısa bir sürede onarmak mümkün olmayabilir. Çünkü, bu hata ve boşluklardan düşmanın da azami ölçüde yararlanmak için fırsat kolladığı bilinmektedir.

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız gibi, çeşitli alanlarda sınanmış, yaratıcı özellikleri olan, üretken ve profesyonel devrimci kadroları yaratıp, onları açık ve net bir program ile sınırları tespit edilen sağlam taktikler ile donatarak devrimci mücadeleye kanalize etmek ve bu mücadelede onları göz bebeklerimiz gibi korumak, devrimci hareketimizin önümüzdeki süreçte üzerinde hassasiyetle durması gereken konulardan biridir. Bu anlamda, kadrolarla ilgili sunduğumuz bu çerçeve her Kürdistan Ulusal Kurtuluşçusu tarafından dikkatle değerlendirilmeli ve maddi yaşamla bütünleştirilmesi için pratikleştirilmelidir.

NEWROZ ULUSAL DİRENİŞİMİZİN SEMBOLÜDÜR

Kürdistan'da bu gün halkımızın varlığına ve Ulusal Kurtuluş Hareketine yönelik saldırı ve baskılar, tarihin hiç bir döneminde bu denli yoğun olarak gündemleşmemiştir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi düşmanın tüm bu azgınca saldırılarına rağmen kararlı ve azimli bir şekilde, ateş çemberini yara yara hedefe doğru ilerlemektedir. Her gün yeni mevziler elde ederek, biraz daha güçlenmektedir. Kürdistan genelinde Ulusal Kurtuluş Hareketinin güçlenip kök salmasına paralel olarak, sömürgeci düşman da boş durmamaktadır. Bütün olanaklarını seferber ederek, Kürt halkına ve onun kurtuluş hareketine karşı tek taraflı ve fiili bir savaş sürdürmektedir. Kürdistan'da bu gün açıktan açığa bir savaş hali yaşanmaktadır. Halkımız ve onun silahlı ulusal direniş güçleri, böylesine ağır koşullar altında, Kürdistan'da düşmana inat, ulusal varlığının ve direnişinin sembolü NEWROZ'u kutluyor.

Bu yılki Newroz'da Kürdistan'da ulusal kurtuluş hareketi'nin karşısında çok yönlü sorunlar durmaktadır. Aynı şekilde, bu sorunların ivedilikle çözüme kavuşturulmaları da gerekmektedir.

Ülkemizin güney parçasındaki Pêşmerge güçlerinin, uzun bir dönemden beri yürüttükleri silahlı mücadelenin bir sonucu olarak, ulusal kurtuluş hareketi bu parçada önemli bir konuma ulaşmıştır. Bu gün Güney-Kürdistan'da binlerce kilometre karelik bir alanın kurtarılmış bölge olarak Pêşmerge güçlerinin denetimi altında olması bunun en somut kanıtıdır. Bu parçada diğer önemli bir adım da, geçtiğimiz aylarda I-KDP ve KYB arasında gerçekleştirilen birlik yönünde atılan adımdır. Her iki gücün Pêşmerge kuvvetleri, olanaklarını birleştirerek sömürgeci Saddam diktatörlüğüne karşı geniş bir alana yayılan başarılı eylemler sergilemeye başlamışlardır.

Güney Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerinin mücadelede elde ettikleri bu mevziler, olayı yakından takip eden TC.sömürgeci burjuvazisini de oldukça rahatsız etmektedir. O, kendi varlığı ve

sömürgeci devlet çıkarlarına karşı tehlikeli gördüğü bu gelişmeler karşısında siyasi ve askeri önlemlerini artırarak, karşı bir saldırı için hazırlıklarını tamamlama uğraşı içindedir. Bu tavrının bir sonucu olarak, şimdiye kadar Güney Kürdistan halkımıza ve onun silahlı Pêşmerge güçlerine karşı değişik tarihlerde üç kez saldırı. Sömürgeci Türk burjuvazisi, İran-Irak savaşının yarattığı ortamda; otonom bir Kürdistan'ın oluşması halinde kendisi için hayati bir tehlikenin gündemleşeceğinin bilincinden hareketle, Saddam diktatörlüğünün düşmesinin ardından Musul ve Kerkük'ü işgal planlarını dünya kamuoyuna açıkça duyurmaktan çekinmemiştir. Kürdistan'ın sınır bölgelerine bu amaçla büyük askeri yığınaklar yapmıştır. Yine, bölgede bulunan özel timler Kürt köylerine karşı sistemli operasyonlarını durmaksızın sürdürüyorlar. Diğer yandan Dersim'e bağlı köylerdeki Kürt emekçileri yerlerinden alınarak Türkiye Metropollerine mecburi iskana tabi tutuluyorlar. İnsanlar fişleniyor. Türk sömürgeci burjuvazisi, Kürdistan'a yönelik imha politikasını ciddi bir engellemeyle karşılaşmadan sürdürüyor. Kuzey Kürdistan halkımız ise TC'nin tüm bu barbarca saldırılarına karşın ulusal ve insanlık onurunu yükseklerde tutarak direniyor.

Genel hatlarıyla Kürdistan genelindeki gelişmeler bu durumdayken, ne yazık ki, Kuzey Kürdistan devrimci hareketi bugünkü yapısıyla gelişmelere müdahale etmekten uzaktır. 12 Eylül 1980 askeri faşist darbesiyle birlikte yediği ağır darbelerin şokundan tam anlamıyla kurtulamamıştır. Bugünkü aşamada Kuzey-Kürdistan devrimci hareketi, gericilik döneminin bir sorucu olan Avrupa metropollerindeki mültecilik koşulları altında, bazı odakların tasfiye faaliyetlerine hedef olmaktadır. İçinden geçilen dönem bir sınav dönemidir. Ciddi ve tehlikeli eğilimlerin ve sinsi saldırıların boy vermesine müsait bir dönemdir. Kuzey-Kürdistan devrimci hareketi, her boydan saldırı ve tasfiye hareketine karşı varlığını korumak ve geliştirmek zorundadır. Bunun çıkış yolu ise, mücadeleyi Avrupa metropollerinden çıkarıp, mücadelenin ana odağına, alana kaydırmaktır.

Bu yıl kutladığımız, ulusal kurtuluş hareketimizin sembolü olan Newroz'u, gelecek yıllarda mücadelenin ana odağında kutlamak için, devrimci hareketi yeni görevler ve yeni sorumluluklar bekliyor !...

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI -K.U.K- DAVASINDA SÖMÜRGEÇİ DEVLETİN YARGI MEKANİZMASI İFLAS ETTİ

1986 yılında sonuçlanan hareketimiz Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları -K.U.K- davasında, mahkemenin tamamlanmayan ve eksik bir iddianame ile sonuçlandırıldığı ve bunun Türk hukuk tarihinde şimdiye kadar bir eşine rastlanmadığı, Türkiye’de yayınlanan Yeni Gündem dergisinin 56. sayısında genişçe yer aldı. Dava avukatlarından Hacı Akyol, Yeni Gündem’e yaptığı açıklamasında, *“Bu dava eksik iddianame ile görülmektedir. Bize ilk dağıtılan iddianamede yeralan 61 ila 83. sayfalar arasında bulunan bölüm, şu an elimizde bulunan iddianameden çıkartılmıştır, geri kalan bölümler aynen mevcuttur. Tekrar ediyorum, dava eksik iddianame ile görülmektedir.”*

Gerçekten de, 200 sanıkla başlayan K.U.K davasının 24.8.1981 tarih ve 1981/729 esas no’lu iddianamesi, duruşma başlamadan önce avukatlara dağıtılmıştı. Daha sonra, Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığının emriyle avukatlardan geri toplanan iddianamenin, *“tarihçe”* ve *“Suçu Oluşturan Nedenler”* adlı başlıklardan oluşan 22 sayfası çıkarılmış ve iddianame bu eksik haliyle avukatlara tekrardan verilmişti. Bu bölümlerin iddianameden çıkarılmasının nedeni ise, resmi görevliler tarafından belirtilmiyordu. Ancak, sorun açıktı. İddianamenin çıkarılan bölümlerinde Kürt’

lerin kökeni ile ilgili kaleme alınan bölümde, iddianameyi hazırlayan savcı Yüzbaşı Halit Karabulut, resmi ideolojiye ters düşerek önemli, bir “*gaf*” yapmıştı. İddianamenin “*Tarihçe*” bölümünde Halit Karabulut şunları yazmaktadır: “*Kürtler: ‘Kürtlerin menşei hakkındaki görüşlerden bilimsel sayılabilecek olanlar kısaca şöyle özetlenebilir.’*”

1-Minorsky’e göre Kürtler Hint avrupa soyundan ve iranidir. M.Ö. VII. yüzyılda runiye gölü güneyinden Bohtana doğru göç ettiler. Dilleri üstünde asya etkileri vardır;

2-Marr’a göre Kürtler otokton bir topluluktur. Kartveli (Yeni gürcüler) ile aynı soydan gelir. Bilinmeyen sebeplerle bir birbirlerinden uzak kaldılar. Asıl dillerini bırakıp farsçaya yakın bir dil kabul ettiler.

3- Kürtlerin doğudan batıya doğru göç ederek yayıldıklarını ileri süren tez en kuvvetli görüştür ve şöyle özetlenebilir. Sibiryanın yenisey havalisinde Türklere ait “Orhun abideleri” denen yazılar bulundu. Bu bölgede altı oğuzlar ile Kürt adlı bir ilhanlık vardı. İlhanlığın yeri Yenisey nehrinin kollarından ulukeş ırmağına karışan eleğüş suyunun sol kıyısında’ydi...” vb. vb.

Savcının getirdiği iddiaları burada tartışmak niyetinde değiliz. Zira, bunların bilimsellikte hiç bir ilintileri olmadığı gibi, sömürgeci devletin yıllardır nakarat şeklinde tekrarladığı görüşlerin toplu bir şeklidir. Bütün bunlara rağmen, adı geçen bölümün iddianameden çıkarılmasının altında yatan gerekçe, aslında Kürt halkının varlığının bu bölümde istenmeyerek te olsa kabul edilmiş olmasıdır. İddianamenin sömürgeci devletin gadrına uğramasının esas nedeni de, iddianamede çok kapalı bir şekilde dile getirilen ve resmi ideolojiyi önemli çıkmazlara sokacak bir nitelikte olan bu gerçeğin yer almasıdır.

Tarihte bir çok kez görüldüğü gibi, sömürgeci devletler baskı altında tuttukları halklara karşı her türlü insanlık dışı yöntemleri hayata geçirirler. Bu baskı ve sömürü düzenlerini devam ettirebilmek için de devlet denilen baskı mekanizmasının tüm kurumlarını, kendi çizdikleri yasalar çerçevesinde toplumun karşısında bir korunma aracı olarak tutarlar. Ne var ki, ezilen ve sömürülenlerin mücadelelerinin gelişmesine paralel olarak, bu yasa ve yasaları hayata geçirmekle görevli kurumlar, kendi çizdikleri çerçevede giderek sıkışmaya başlarlar. Öyle bir zaman gelir ki, bu yasaların ve kurumların yaratıcıları kendi eserlerine bile sahip çıkamazlar.

Kürdistan'da da, toplumu ve ülkeyi sömürgeci egemenlikleri altında tutan hakim güçler, aynı yolu takip etmektedirler. Sömürgeci TC, oluşumunun ilk gününden şimdiye kadar, Kürt halkı üzerindeki baskılarına dış dünyada ve içte destek bulmak için hep bu yasa ve kurumlarını dayanak olarak kullanmıştır. 12 Mart, 12 Eylül vb. dönemlerde olduğu gibi, Şêx Sait, Dersîm, Ağrı-Zilan vb. Kürt ulusal direniş hareketleri döneminde de yüzbinlerce Kürdistan'lı yurtsever-devrimci, bu sömürgeci sözümona yargı organları karşısına çıkarılmış ve idam da dahil olmak üzere bir yığın ağır cezalara çarptırılmışlardır. Aslına bakılırsa, Sömürgeci devlet, bu insanları mahkemelere çıkarmakla sadece formaliter bir görevi yerine getirmektedir. Yoksa, savcı da kendisi, hakim de kendisidir. Durum böyle olmasına rağmen, özellikle son yıllarda Kuzey-Kürdistan devrimci hareketinde gündemleşen gelişmeler ve Kürdistan gerçeğinin artık dünya kamuoyunda da yankısını bulması; mahkemelerde Kürdistan'lı devrimcilerin yiğitçe yaptıkları siyasi savunmalar, Türk yargı mekanizmasının çelişkiler üzerine kurulu temelini dinamitlemiştir. Mahkemeler, devrimcilerin değil, yargı mekanizmasının yargılandığı alanlar haline gelmiştir.

Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları -K.U.K- davasında gündemleşen bu durum, sömürgeci TC devletinin ve o'nun yargı mekanizmasına yön veren hukuk anlayışının iflasıdır. Hiç kuşku yok ki, Kürdistan ulusal Kurtuluş Hareketinin yeni yeni mevziler elde ederek gelişimini sürdürmesi, sadece sömürgeci devletin hukuk ve yargı anlayışının iflasını değil, bizzat sömürgeci devletin iflasını da beraberinde getirecektir!...

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNDE KÜRDİSTAN KADINI

8 Mart Dünya kadınlar günü, bu yıl da tüm dünyada coşku ile kutlandı. 8 Mart uzun bir tarihi geçmişe sahiptir. 8 Mart 1887 yılında Amerika'da dokuma işçisi kadınlar, eşit işe eşit ücret, on saatlik iş günü ve çalışma koşullarının düzeltilmesini istiyorlardı. 1910 yılında Clara Zetkin önderliğinde toplanan *Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı*, 8 Mart gününü Dünya kadınlar günü olarak kabul ettiler. O tarihten bu yana, 8 Mart, tüm dünyada emekçi kadınların kutladıkları bir gün olarak önemini koruyor.

Ülkesi parçalanarak sömürgeleştirilmiş, Kürdistan gibi yarı-feodal toplumsal yapının egemen olduğu bir ülkede kadının içinde bulunduğu toplumsal, sosyal, ekonomik vb. koşulların ağırlığı ortadadır. Kürdistan devrimci hareketi, Kürt kadınları ile ilgili bir takım çözüm önerileri sunmasına rağmen, bu konuda ciddi-pratik adımlar atmakta oldukça gecikmiştir. Belirtmek gerekir ki, Kürdistan'daki politik örgütlerin kadın sorununa getirdikleri çözümler ve bunların pratikleştirilmesinde gösterdikleri çabalar, ülkemizin her parçasında değişik şekil ve düzeylerde gündemleşmiştir. Burada esas aldığımız kuzey-Kürdistan olduğundan dolayı, doğası gereği sözkonusu devrimci hareketler de bu parçadakilerdir. Onların kadın sorunuyla ilgili politikaları ve bunların sonuçlarıdır. Kuşkusuz, Kuzey Kürdistan devrimci hareketinin bu soru-

na ilişkin yaklaşımını eleştirel olarak değerlendirdiğimizde, bu hareketin bir parçası olan kendimizi de eleştirilerin muhattapları arasına koyuyoruz.

Kuzey-Kürdistan'daki toplumsal ve sosyal yapının geriliği her alanda olduğu gibi, kadın-erkek ilişkilerinde de kendini açıkça gösteriyor. Bugün Kürdistan toplumunda, egemen aile biçimi, erkek-kadın ilişkisinde erkeğin egemenliğine dayanmaktadır. Kırsal alandaki aile biçimi geleneksel aile biçimidir. Şehirsel alandaki aile yapıları da, dejenere olmuş şekliyle, kırsal alandaki aile yapısının uzantısı şeklindedir. Şehirlerdeki sosyal yaşamın kırsal alana oranla -göreceli de olsa- ileri bir yapıda olması, şehirlerdeki aile düzeni üzerinde belirli etkiler yapmaktadır. Gelenekler, şehirlerde, toplumsal yapıda kapitalizm'in çarpık gelişmesine paralel olarak dejenere olmuş ve belirli ölçülerde zayıflamıştır. Şehirlerin bu konumundan dolayı, kadınlar eğitim ve öğretim kurumlarıyla tanışmış olmalarına (belirli oranda), iş hayatına cüzi düzeyde de olsa geçiş yapmış olmalarına rağmen, halen geleneklerin etkisinde ve ailenin denetimindedirler. Kadınlar arasında, Kürdistan'daki ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmelerden en çabuk etkilenen kesim, lise, üniversite ve öğretmen okullarında eğitim gören kız öğrencilerdir.

Kuzey- Kürdistan'da devrimci hareket, kadın faaliyetlerini örgütlemek için adı geçen alanlarda çalışmalar yaptı. Bu, belki de işin kolay yönünü tercih etmekten kaynaklanıyordu. Faaliyetlerde kız öğrenciler, öğretmen ve avukat gibi kadınlar baz olarak ele alınıyordu. Geriye dönüp baktığımız zaman, devrimci örgütlerin programlarındaki kadınların kurtuluşu ile ilgili formülasyonları hiç bir dönemde şehirdeki ev kadınına ve kırsal alandaki köylü kadına ulaştıramadıklarını görmekteyiz. Bunun aksine bu alandaki kadınlar, devrimci hareketin sergilediği mantık gereği ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinden uzaklaşmış, ondan soyutlanmışlardır. Kendi kaderleriyle başbaşa bırakılmışlardır.

Kuzey-Kürdistan'daki devrimci örgütler içerisinde de, kadın erkek ilişkilerinin biçimlenmesi, yukarıda bahsettiğimiz mantık sonucu çarpık bir şekillenme göstermektedir. Örneğin, devrimci örgütler içinde yer alan ve militanca mücadeleye katılan bir yığın kadın devrimci, salt kadın olmalarından dolayı örgüt içinde hak ettikleri yerlere gelememişlerdir. Oysa ki, bu tür militan kadınlardan çok daha geri düzeyde olan yığınla erkek devrimci, örgütsel hiyerarşinin tüm kilit noktalarında yer alabilmiş ve yönetici konu-

muna kadar gelebilmişlerdir. Örgüt kadroları, örgütsel yapı içinde kadın arkadaşlarına karşı imtiyazlı durumlarını savunurken, buna sosyalist bir kılıf uydurmayı da unutmamıştır. Bırakalım devrimci mücadele dışında evlenenleri, aile çatılarını devrimci ilişkiler içinde inşa edenlerde bile bu duruma rastlamak mümkündür. Bunun en bariz örneği, Kuzey-Kürdistan devrimci hareketinin bu gün yaşadığı bunalım sürecinde ortaya çıkan ayrılıklarda kendini göstermektedir. Kocasının aldığı tutum, kadının davranışları ve alacağı tavırlar üzerinde egemen durumdadır. Kadın, ayrılıklarda kocasından ayrı bir düşüncede olsa bile, bu böyledir. Kocasından bağımsız tavır geliştiren kadınlar bir istisna durumdadırlar. Kısaca vermeye çalıştığımız bu örnek, Kuzey Kürdistan devrimci hareketinin kadın politikası hakkında gerekli ip ucunu vermektedir.

Kuzey Kürdistan devrimci örgütleri, 8 Mart dünya kadınlar gününü kutlarken; dünü, bugünü ve yarını açısından, Kürdistan devriminde kadının rolünü, geçmişteki politikanın yarattığı kadın erkek ilişkisi ve sonuçlarını ciddi bir tarzda gözden geçirerek, kendilerini eleştirmelidirler. Kendimizde dahil olmak üzere, devrimci örgütler, Kürdistan kadınının örgütlü mücadeledeki yerini sağlam bir temel üzerinde oturtmadan, yeni dönemde eskinin hatalarından arınmaları mümkün değildir. Örgütlerimizin sosyalizme ne denli bağlı olup olmadıklarının bir göstergesi de kadın sorununa yaklaşım ve bu konudaki pratik uğraşlarıdır.

Biz, kendi hesabımıza, Kuzey Kürdistan'da bu güne kadar kadın politikasıyla ilgili devrimci örgütlerin tavırlarını tasvip etmiyor ve bunun sosyalist anlayışla hiç bir şekilde bağdaşmadığını belirtiyoruz. Yeni dönemde Kürdistan devrimci hareketi diğer tüm sorunlarda olduğu gibi, bu sorunda da üzerine düşen sorumluluğu yerine getirme durumundadır. Bu, ivedi ve ertelenmesi mümkün olmayan bir sorun olarak devrimci hareketin gündeminde durmalıdır.

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org